

Notulen

Voldoende Water en Waterkwaliteit (VW&W)

Datum: 8 november 2023, 9:30-13:00 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezigen dagelijks bestuur (D&H):

Dhr. R.A.M. van de Sande (dijkgraaf)
 Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad)
 Dhr. A.G. Straathof (hoogheemraad)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad)
 Dhr. J. de Vries (hoogheemraad)

Dhr. D.J. Krantz (Natuurterreinen)
 Dhr. Q.A.A. de Bruin (Natuurterreinen)
 Mevr. R. Mols (PvdD)
 Dhr. R. van Ginkel (CU-SGP)
 Dhr. J.J.P. van der Vlist (50PLUS)
 Dhr. A.J.G. Burger (CDA)
 Dhr. R. Stuurman (AWP voor water, klimaat en natuur)

Aanwezige commissieleden:

Dhr. H. van Dijk (voorzitter)
 Dhr. W. van Roon (BBB)
 Dhr. H.J. van Egmond (BBB)
 Dhr. H.C.M. Kortman (VVD)
 Dhr. A.H.G. Van Zantvoort (PvdA)
 Mevr. K. Van Rooten (PvdA)
 Mevr. K. Buskermolen (Water Natuurlijk)
 Dhr. M.J. Minnee (Water Natuurlijk)

Afwezigen met afmelding:

Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
 Mevr. J.M. van den Broek (PvdD)
 Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)

Overige aanwezigen:

Mevr. C.M.H. van Hage-Dondorp (secretaris)

1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. Er is een nieuw gezicht namens Water Natuurlijk, de heer Minnee, die in de volgende VV beëdigd zal worden. Er zijn berichten van verhindering ontvangen van de heer Van der Slot (Agrarisch) en mevrouw Van den Broek en de heer Stenfert Kroese, beide PvdD, die worden vervangen door mevrouw Mols (PvdD). De heer Van Egmond zal iets later zijn vanwege andere verplichtingen.

Deze vergadering is met een uur verlengd. In de agenda worden twee presentaties aangekondigd en misschien worden deze verplaatst vanwege de enorm drukbezette agenda. Daartoe vraagt hij de commissie aan te geven of er behoefte is bij 4.1. aan een presentatie over de evaluatie van het Landbouwportaal.

Mevrouw **Van Rooten** (PvdA) vraagt of het mogelijk is om schriftelijk vragen in te dienen?

De **voorzitter** antwoordt dat vragen gesteld kunnen worden. De vraag is feitelijk of er behoefte is aan de presentatie.

Mevrouw **Van Rooten** (PvdA) reageert dat zij het doorsturen van de presentatie accepteert waarop zij de mogelijkheid heeft om naar aanleiding van de presentatie vragen te zullen stellen.

De heer **Stuurman** (AWP) meent dat de vraag of er behoefte is aan een presentatie mogelijk ongeïnteresseerd kan overkomen indien de commissie aangeeft hieraan geen behoefte te hebben. Hij zou willen suggereren dat hiervoor geen tijd beschikbaar is vandaag en hierop later teruggekomen zal worden.

De **voorzitter** beaamt de woorden van de heer Stuurman. Hij zou feitelijk moeten vragen of er een dringende behoefte bestaat. Hij meent dat zeker geen sprake is van desinteresse. Hij zou dezelfde vraag willen stellen over

de behandeling van een presentatie bij agendapunt 4.3 over peilbeheer en grondwater. Ook deze presentatie zou toegestuurd kunnen worden.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) heeft wel enkele aandachtspunten en zij acht het van belang om dit rustig en goed met elkaar te bespreken vanwege het feit dat dit de opmaat kan zijn naar de aanpassing van de nota peilbeheer in het volgende jaar. Wat haar betreft hoeft dat echter niet vandaag plaats te vinden.

De **voorzitter** concludeert dat de commissie akkoord kan gaan met het toesturen van de twee presentaties en eventuele behandeling hiervan in de eerstvolgende vergadering op 14 februari 2024.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) wil aanreiken dat agendapunt 4.2. vooral bedoeld is ten behoeve van het proces inzake de actualisatie van de nota peilbeheer en hoe de organisatie omgaat met de motie van de heer Stenfert Kroese en mevrouw Van Rooten. Dat onderwerp hoeft wat haar betreft niet besproken te worden indien zij de oorspronkelijke nota peilbeheer ter beschikking krijgt.

De **voorzitter** antwoordt dat de portefeuillehouder hiermee geen problemen heeft en dat betekent dat de oorspronkelijke nota wordt toegestuurd (**toezegging**).

Hij verwijst voorts naar de technische sessie van maandag 6 november jl. over de begroting en de Meeslouwerplas. Daarin is gevraagd door de heer Van Oeveren en ook de heer Roorda om dit vandaag uitvoeriger te bespreken. Dit zal worden besproken bij agendapunt 4.4.

Tenslotte wordt desgevraagd geconstateerd dat er vooralsnog geen bespreekpunten zijn bij de rondvraag.

De heer **Burger** (CDA) wil voorstellen om agendapunt 4.4. na de insprekingsmogelijkheid te behandelen.

De **voorzitter** wil daar later op terugkomen. Hij wil nog wijzen op de beantwoording van technische vragen en de actualisatie van de PFAS-normen die toegevoegd zijn aan de stukken. Hij geeft vervolgens gelegenheid voor 2 mededelingen van het College.

De **dijkgraaf** verwijst naar het weer in de maand oktober en de afgelopen week die zeer nat waren. Het was heerlijk waterschapsweer waardoor her en der te veel water is geweest. Enige tijd geleden is gesproken over de calamiteitenorganisatie. Voor het reguliere watersysteem is hoogheemraad Straathof de aangewezen persoon. Indien het reguliere systeem wordt overstegen dan is de dijkgraaf hiervoor aanspreekbaar. Dat is de afgelopen dagen het geval geweest. Tegelijkertijd traden een paar bijzonderheden op. Het was niet zomaar veel water maar er was sprake van heel veel water. Dat alleen is niet zo heel erg, maar het Noorzeekanaal was iets te vol gelopen vanwege een defect aan de sluis bij IJmuiden waardoor het water niet kon worden afgevoerd via het Noordzeekanaal. Hij is verheugd te kunnen melden dat dit op operationeel niveau afgehandeld kon worden. Het is bijzonder om te hebben ervaren dat een aantal vrijwillige molenaars hebben geholpen door in weer en wind te helpen met het wegpompen van extra water. Zo kort na de bespreking van de calamiteitenorganisatie is dit gepasseerd en daarbij is het fijn te weten dat dit goed is gegaan, ondanks dat er geen water kon worden afgevoerd via het Noordzeekanaal. Hij wil daarbij de opmerking maken dat dit in de toekomst vaker zal gaan voorkomen. De samenhang van pech, extreem weer en buien die blijven hangen gaat vaker voorkomen. Volgend jaar kan gekeken worden wat klimaatscenario's betekenen voor o.a. het systeem en het beleid met daarbij een uitgebreide toelichting van de portefeuillehouder.

Hoogheemraad **Schouffoer** vraagt aandacht voor het boekje Deltaplan agrarisch waterbeheer in het stroomgebied Rijn West, Kader Richtlijn Water. Dit is het stroomgebied waaronder ook Rijnland valt. Daarin wordt verslag gedaan van de activiteiten van agrariërs voor de waterkwaliteit. Hij is verheugd over de goede voorbeelden vanuit Rijnland, zoals de watervisie voor de bloem- en sierteelt.

De **voorzitter** vraagt de heer Burger of hij zou willen voorstellen om agendapunt 4.4. naar voren te halen.

De heer **Burger** (CDA) zou het logisch vinden om het onderwerp te behandelen nadat de inspreker zijn inbreng heeft kunnen geven.

De **voorzitter** kondigt 2 sprekers aan. Hij stelt voor om eerst de beide heren te laten spreken.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld.

2. Spreekrecht

De **voorzitter** kondigt de eerste inspreker aan, de heer Ter Keurs, die zal inspreken over de afronding en oplevering van project Meeslouwerplas. Daarna is er gelegenheid tot het stellen van vragen aan de heer Ter Keurs waarna de volgende inspreker het woord krijgt.

De heer **Ter Keurs** stelt zich voor en hij wil inspreken over agendapunt 4.4. het VV TKN-memo afronding oplevering project Meeslouwerplas. Hij doet dat mede namens een aantal organisaties die langdurig bij Vlietland betrokken zijn en in het bijzonder ook namens de heer Bart Carpentier Alting van Recreatiecentrum Vlietland BV.

Met het volgen van de verondieping van de Meeslouwerplas zal het memo van het College de commissie mogelijk ook enigszins verbaasd hebben. Het memo komt er kortweg op neer dat het College de eindoplevering wil accepteren ook al is *citaat* “na verondieping niet overal in de plas een afdeklaag aangebracht” *einde citaat*. Alsof dat het meest belangrijk is en er niet veel meer aan de hand is. Het College lijkt zich bij haar voornemen te baseren op een Deltares-rapport dat bij het memo gevoegd is. Het is niet verwonderlijk dat uit dit rapport niets verontrustends naar voren komt; dit onderzoek maakt namelijk gebruik van een model dat de gemiddelde waterkwaliteit in het bovenstaande water berekent gedurende de gehele vulperiode. Dat is een tamelijk nietszeggende variabele waarin heel erg veel is weg-gemiddeld. Het niets-aan-de-hand-karakter van het Deltares-rapport is daarom nogal misleidend.

Zoals gezegd is er meer aan de hand dan alleen de niet overal aangebrachte afdeklaag. Zo schreef de watervergunning van Rijnland voor het oeverherstel langs de hele Meeslouwerplas bijvoorbeeld een brede oeverzone of een eufotische zone voor, met flauwe onderwatertaluds waarop, behalve riet, ook veel drijfblad en ondergedoken waterplanten tot ontwikkeling hadden moeten komen. Dat zou ook de natuurwaarde en de recreatieve waarde van de plas vergroten. Hij verwijst daarbij ook naar de nota Bodembeheer. Er is echter helemaal niets van terecht gekomen. BAM heeft nergens in de plas een eufotische zone aangebracht. De oorzaak daarvan is ook volstrekt duidelijk; BAM heeft vrijwel uitsluitend bagger in de Meeslouwerplas laten brengen, materiaal waarmee de oevers helemaal niet hersteld konden worden. Oeverherstel, hoe beperkt ook, is pas na de verondieping uitgevoerd met grond uit de boortunnel van de Rijnlandroute.

De bagger die BAM in de Meeslouwerplas liet brengen was deels ook vervuild. Tijdens de verondiepingsperiode zijn ook verschillende schadelijke stoffen, de zogenaamde actiewaarden, 68 keer overschreden waarvan 49 keer voor chroom, koper en zink. Dat zijn waarden waarbij de werkzaamheden volgens de eigen richtlijnen van het hoogheemraadschap onmiddellijk stilgelegd hadden moeten worden. Evenwel is dit geen enkele keer gebeurd. Rijnland zal hier dus ook de hand in eigen boezem moeten steken. Dat geldt overigens ook voor het feit dat BAM ook de eigen kwaliteit van het grondwater had moeten monitoren. Maar pas 10 jaren na aanvang van de verondieping kwam ter sprake dat dit niet is gebeurd. Ook daarvoor lijkt bij Rijnland enige zelfreflectie op zijn plaats. Korthedshalve zal hij niet ingaan op het niet verrichte bodemonderzoek. Wel wil hij aandacht vragen voor de neiging om de schadelijke effecten van de bagger weg te moffelen. Een bedroevend voorbeeld daarvan wordt gevormd door een ambtelijk memo van Rijnland van 24 november 2020 aan de portefeuillehouder binnen het College. Dat memo ging over het onderzoek van Sportvisserij Zuidwest Nederland na verontreiniging van vis in de Meeslouwerplas met arseen. In het memo wordt vermeld dat het arseengehalte in de schubvis waarop sportvisseren vissen (een mix van brasem, zeelt, snoekbaars en baars) onder de norm ligt. Niets aan de hand dus. In dit memo werden de ook verzamelde paling- en rivierkreeftmonsters niet vermeld en daarmee ook niet dat de norm in paling tweemaal werd overschreden en in rivierkreeft viermaal.

De vraag is natuurlijk hoe houdbaar de overwegingen van het College zijn om eindoplevering van het toepassen van grond en bagger in de Meeslouwerplas zonder volledige afdekking te accepteren. Zowel hem als de organisaties namens wie hij spreekt, komen de overwegingen tamelijk wankel voor:

1. Dat de bodem van de Meeslouwerplas met rust laten het beste is voor de waterkwaliteit valt niet te zeggen op grond van het Deltares-rapport. Hierbij wordt namelijk gerekend op natuurlijke sedimentatie of natuurlijke slibaanwas wat een uiterst traag verlopend proces is dat op zijn vroegst pas na 10 jaar een deklaag van 1 of 2 decimeter oplevert. Bovendien een laag die gemakkelijk verstoord kan worden, door bijvoorbeeld ankers van boten.
2. De bezwaren tegen het aanbrengen van een deklaag; meer materiaal aanbrengen kan in strijd zijn met de KRW. De haalbaarheid van het aanbrengen van een deklaag is daarbij onzeker. De genoemde bezwaren tegen het aanbrengen van een deklaag hebben bovendien betrekking op het aanbrengen van zand op de bagger terwijl het aanbrengen van schoon materiaal met een geringer soortelijk gewicht dan zand helemaal niet is onderzocht. De overweging dat *citaat* “het alsnog aanbrengen van een deklaag kan leiden tot een tijdelijke achteruitgang van de waterkwaliteit in de plas, als gevolg van opwerveling van de eerder aangebrachte

deklaag" *einde citaat* komt op hem over als een gelegenheidsargument. In dat geval had Rijnland namelijk ook niet moeten toestaan dat zand uit de Rijnlandroute-tunnel als afdeklaag op de bagger werd aangebracht. Los daarvan adviseren zij met klem dat Rijnland aandacht besteed aan een ernstig tekortschieten van toezicht en handhaving door Rijnland bij de verondieping van de Meeslouwerplas. De Rekenkamercommissie zou hierbij een belangrijke rol kunnen spelen.

Hij dankt de commissie voor de aandacht.

De heer **Stuurman** (AWP) vindt de oproep van de heer Ter Keurs over toezicht helder. Dit bleek overigens ook al tijdens de technische sessie op 6 november jl. Hij heeft een vraag over het woordgebruik met betrekking tot het 'wegmoffelen' van onderzoeksresultaten en verzamelde monsters die niet zouden zijn opgenomen in het rapport. Waar haalt de heer Ter Keurs die gegevens vandaan en wat is de reden dat deze niet zijn opgenomen in het rapport?

De heer **Kortman** (VVD) heeft een paar vragen. In de technische sessie van 6 november jl. is door de provincie en Deltares meegedeeld dat de projectgroep geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om te reageren op de rapportage. Waarom is dat niet gedaan? Of, indien dit wel gedaan is, waar is de reactie naar toe gestuurd?

Wat betreft het grondwatermonitorplan is in 2019 door iedereen bemerkt dat dit niet voldoende is uitgevoerd en waarom is destijds niet aangedrongen op verdere stappen. Deltares heeft aangegeven dat te weinig materiaal gestort is in Vlietland en dat de risico's zouden meevallen. Wat is de reactie van de heer Ter Keurs daarop?

In de overeenkomst is een derdenbeding opgenomen en geldt dat ook voor het verondiepen? Hij vermoedt dat dat het geval is, maar hij hoort dit graag bevestigd.

Hij heeft zelf een aantal technische vragen gesteld aan het College en een van de antwoorden is dat het het overwegen waard is om de kwestie aan te houden om te zien wat de natuurlijke ontwikkeling van de grond is. Wat is daarop de visie van de heer Ter Keurs, ook al omdat hij geen oplossing biedt in zijn betoog.

De heer **Ter Keurs** antwoordt op de eerste vraag over de vismonsters dat hij Sportvisserij Zuidwest Nederland benaderd heeft wat het onderzoek omvatte en of zij de resultaten van dit onderzoek met hem wilden delen. En zo heeft hij deze informatie ontvangen. Na ontvangst viel het hem op dat de norm bij 2 monsters flink werd overschreden. Deskundigen zijn feitelijk uit op een tweemaal zo strenge norm. En wat de moverende redenen zijn geweest voor de ambtenaar van Rijnland om dit niet te melden is hem niet bekend.

In antwoord op de vraag van de heer Kortman antwoordt hij dat einde 2022, december meent hij, een bespreking heeft plaatsgevonden van het Deltares-rapport. In die bespreking heeft hij onmiddellijk commentaar gegeven op dat rapport en de consequenties die hieraan verbonden werden door Deltares. In mei 2023 heeft hij schriftelijk commentaar gegeven op dat rapport aan de auteur. Daarbij heeft hij zijn twijfel geuit over de validiteit ervan. Dat commentaar heeft hij tevens aan de vertegenwoordiger van de Provincie verzonden en niet aan Rijnland. Hij heeft begrepen dat de vertegenwoordiger van de Provincie, bij de presentatie van het rapport op 6 november, dit commentaar niet vermeld heeft. Dat verbaast hem.

Wat betreft het ontbreken van commentaar op het grondmonitorplan wil hij noemen dat wellicht de gedachte is dat hij voortdurend en adequaat op de hoogte wordt gehouden wat er gaande is in de Meeslouwerplas. Maar soms werden pas jaren later stukken ontvangen en in gevallen moest een beroep gedaan worden op de Wet open overheid (Woo). Hij kreeg dit zo laat te horen dat op dat moment aandringen op grondwatermonitoring dezelfde reactie opriep als bij het College, namelijk dat het op dat moment geen zin meer zou hebben.

Overigens meent hij dat het ontbreken van monitoring Rijnland zichzelf moet aanrekenen. Rijnland had moeten handhaven en dat is niet gebeurd, hoewel Rijnland hierin het bevoegd gezag had.

Over weinig gestort materiaal in de Meeslouwerplas stelt hij de vraag wie hier wat weinig noemt. In een betrekkelijk kleine plas is bijna 1 miljoen kuub bagger gestort waarvan 1% ook grond is geweest. En grond had het ook moeten zijn in geval ook het oeverherstel zou zijn aangepakt.

Het derdenbeding is inderdaad van toepassing op de verondieping van de Meeslouwerplas en het herstel van de oevers. In de basisovereenkomst tussen de Provincie en BAM waarbij zijn organisaties als derden genoemd zijn, kan dit worden gelezen in artikel 2.7. Op de vraag of gerekend kan worden op natuurlijke sedimentatie antwoordt hij dat dit een buitengewoon traag proces is van 1 tot hoogstens 2 centimeter per jaar. Rijnland heeft BAM een contractuele verplichting opgelegd van een afdeklaag van een halve meter. Dat betekent dat na 25 jaar een afdeklaag van de gewenste dikte zou zijn ontstaan. Overigens is deze gemakkelijk te verstoren zoals hij in zijn inspreektekst heeft aangegeven.

De heer **Kortman** (VVD) refereert aan zijn eerder gestelde technische vraag 8 die is beantwoord door het College door een optie in overweging te geven om de zaak aan te houden. Hij verzoekt de heer Ter Keurs hierop te reflecteren.

De heer **Ter Keurs** antwoordt dat er mogelijk regelgeving is die termijnen stelt voor het aanhouden van een beslissing en waarbij ook wordt voorzien in bezwaar en beroep tegen dit soort beslissingen. Reden waarom hij hier terughoudend in wil zijn. Hij vindt het wel een gebrek dat de mogelijkheid van het aanbrengen van een afdeklaag met een geringer soortelijk gewicht dan zand een reden zou zijn om dit besluit niet zomaar te accepteren. Zand zakt, vanwege het soortelijk gewicht door de bagger heen zodat geen afdeklaag maar een onderlaag ontstaat.

De **voorzitter** dankt de heer Ter Keurs voor zijn komst en zijn inbreng. Hij geeft het woord aan de tweede inspreker, de heer Van der Hulst die zijn zienswijze wil delen over het peilbesluit Hoogewegpolder.

De heer **Van der Hulst** heeft in zijn zienswijze gepleit voor een variabel zomerpeil, zodanig dat in tijden van droogte er 10 cm extra water op het normale (zomer)peil wordt gezet. Dat voorstel is afgewezen omdat gesteld werd dat er al een marge is van 5 cm op het normale zomerpeil en in tijden van droogte kan dat verruimd worden, zodanig dat wat hij bepleit in de praktijk al voorkomt. Over dat laatste wil hij het hebben omdat het in de praktijk niet zo blijkt te zijn. Er wordt een grafiek getoond; met op de onderste – rode – lijn de lijn van het polderwater waarop het zomerpeil betrekking heeft. Deze lijn toont dat nergens het peil hoger is dan min 74. Bedoeld wordt het zomerpeil van min 79 minus een marge van 5 cm; het aanslagpeil waarop het gemaal aanspringt. De grafiek toont dat 12 mei 2023 de laatste regen is gevallen en op 13 mei is het water teruggepompt naar min 90 cm. Dat is behoorlijk onder de winterstand. Vervolgens regent het niet meer. In de derde week van mei loopt de waterstand geleidelijk op naar min 85 cm om vervolgens de 2 weken hierna te blijven hangen op min 82 cm. Hiermee is het zomerpeil nog steeds niet bereikt. Dat werd pas op 8 juni bereikt omdat waarschijnlijk de inlaat is opengezet en uiteindelijk ging het op 12 juli wel naar min 75 cm en dat is de stand die eigenlijk een maand eerder al bereikt had moeten zijn. Deze periode was kurkdroog; het water stond veel te laag en elders in de polder werd er al volop beregend vanwege het watergebrek. Het was beter geweest als op 13 mei het water niet was weggepompt en het peil tenminste op zomerpeil was blijven staan en liever nog 10 cm hoger. Vanaf 20 juni is het water weggemalen; er werden grote hoeveelheden regen verwacht dus dat is te begrijpen. Daarna is er vanaf 21 juni tot en met 12 augustus redelijk veel regen gevallen – het was een natte zomer – en dat hield in dat de waterstand pendelde tussen 80 en min 74 en dat is gemiddeld boven het zomerpeil. Daaropvolgend, tussen 12 augustus en 20 september, viel er weinig regen en dan blijft de waterstand weer onder het zomerpeil; tussen 83 en 78 cm. Hiermee wordt getoond dat de marge van 5 cm op het zomerpeil niet wordt aangehouden. De droogteperiode in het voorjaar, mei en juni, was zodanig droog dat er geklaagd werd over te weinig water. Reden waarom hij pleit om het peil in de zomerperiode met 10 cm te verhogen zodat er geen gebrek is aan water en ook de gewassen, de sloten en de vogels voldoende water hebben.

De **voorzitter** dankt de heer Van der Hulst voor zijn inbreng en constateert dat er vragen zijn.

De heer **Minnee** (Water Natuurlijk) ziet in de beantwoording van de zienswijze van de heer Van der Hulst dat het beleid wel een marge van 10 cm kent maar dat de praktijk anders aanhoudt. Of zou hij meer dan 10 cm op het zomerpeil willen?

De heer **Van Egmond** (BBB) vraagt of dit een polderbreed probleem betreft.

De heer **Van der Hulst** hoort ook problemen bij collega's hoewel hij de enige is die deze zienswijze heeft ingestuurd. Er is een marge van 5 cm op dit peil. Het is weleens gebeurd dat, na aandringen, die marge is verschoven. Het is op dit moment plus of min 5 cm maar het wordt ook weleens omhoog aangepast en dan slaat het gemaal aan bij plus 10 cm en het gemaal slaat uit bij min 10 cm. Dat zou een optie kunnen zijn. Een andere optie kan zijn om de marge, in tijden van droogte, te vergroten. Maar iemand moet dit doen en als hier niemand op acteert richting Rijnland dan gebeurt er niets. Toevallig was deze zomer de droogte helemaal aan het begin van de zomer. Hij komt zelf uit de Bollenstreek en daar werd vanaf februari de sloot altijd afgezet en het peil behoorlijk hooggehouden om de bollen zoveel mogelijk water te kunnen geven. De Hoogewegpolder is geen bollenpolder maar het is wel zo dat er in het voorjaar een gebrek aan water is.

De **voorzitter** constateert dat er verder geen vragen meer zijn en rondt daarmee het inspreken af.

3. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

3.1. Vaststellen peilbesluit Hoogewegpolder

Voorgesteld VV-besluit:

1. Het peil van de waterstand in Hoogewegpolder overeenkomstig de bij dit besluit behorende kaart vast te stellen op:

Peilvak

OR-1.12.1.1

OR-1.12.1.2

Zomerpeil

NAP -0,79 m NAP

NAP -0,62 m NAP

Winterpeil

NAP -0,89 m NAP

NAP -0,87 m NAP

2. Het gebied rood gearceerd op de kaart bij dit besluit toe te voegen aan de boezem, vastgelegd in het peilbesluit van de boezem (nr. 04.14049, vastgesteld 15 september 2004). Hiervan is het zomerpeil: NAP -0,61 m en het winterpeil: NAP -0,64 m.

3. Het gebied blauw gearceerd op de kaart in dit besluit te verwijderen van de boezem, zoals vastgelegd in het peilbesluit van de boezem (nr. 04.14049, vastgesteld 15 september 2004), en toe te voegen aan peilvak OR-1.12.1.1.

4. Het gebied paars gekleurd op de kaart bij dit besluit een nieuw peilvak met nummer OR-1.12.1.2 vast te stellen.

5. De Nota van Beantwoording kenmerk 23.069446 vast te stellen.

De **voorzitter** stelt aan de orde de besluitvorming rond het peilbesluit van de Hoogewegpolder.

Hoogheemraad **Straathof** introduceert het peilbesluit dat voorligt bij de commissie. Het proces is zorgvuldig verlopen. Er verandert feitelijk niets aan de peilen. Hij waardeert het inspreken ook al omdat het onderwerp dan voor de commissieleden meer gaat leven. Het is niet zozeer het probleem van het peilbesluit en de marges die worden aangehouden rondom het peilbesluit maar het probleem ligt meer in de feitelijke omgang met de peilen in dit gebied. En daar wil hij later nader op terugkomen.

De heer **Minnee** (Water Natuurlijk) concludeert dat het hier niet gaat om het beleid maar bedoeld wordt op de uitvoering van het beleid. Hij zou graag de kans willen aangrijpen om hiermee te experimenteren en te leren. Dynamisch peilbeheer wordt steeds belangrijker en mogelijk kunnen ingelanden de gelegenheid krijgen om meer dynamisch met het peil om te gaan. Hij zou dit een innovatieve manier vinden om te bezien wat er gebeurt bij de toepassing van dynamisch peilbeheer en de marge dan ook flexibeler te houden dan de plus of min 5 cm zoals ook de inspreker aangeeft. Hij heeft tevens gelezen dat de Molenstichting, voor het behoud van cultureel erfgoed, in de zomer de molens wil laten draaien. Volgens het College kan dit ook want de inlaat is groot genoeg, maar waarom gebeurt het dan niet? Daarom zijn vraag aan het College waarom wordt er niet geëxperimenteerd met het waterpeil in deze polder?

De heer **Kortman** (VVD) meent dat de Hoogewegpolder een van de mooiste polders van Rijnland is. Goed om te zien dat het een zogenaamd no-regret besluit is in afwachting tot wat de Provincie doet met haar gebiedsbesluiten. Hij begrijpt dat er al een brief is van mevrouw Konings van de Provincie die daarop een voorschot neemt. Hij ziet dat het peilbesluit meerdere functies bedient in dat gebied. De zienswijze vraagt om een flexibeler peilbesluit en daarop is toegezegd om maatwerk te leveren. Als toegezegd kan worden aan de inspreker dat ook daadwerkelijk maatwerk wordt geleverd dan is daarover ook de nodige duidelijkheid. Hij zou wel aandacht willen voor diegenen die de zienswijze niet hebben ingediend; er is ook een bollencultuur in deze polder en zij hebben geen zienswijze ingediend. Indien wordt besloten tot maatwerk dan verzoekt hij hierin alle partijen te betrekken.

De heer **Stuurman** (AWP) is enigszins verbaasd over de inspreker die aangaf meer variatie te willen waarop het College aangeeft dat er al meer gevarieerd wordt. Hij begrijpt nu dat het gaat om de toepassing in de praktijk en minder over het peilbesluit. Hij ziet aan de portefeuillehouder dat het signaal in ieder geval is overgekomen. Hij vraagt zich af of het niet zo zou moeten zijn dat de commissie wordt ingelicht over zo'n zienswijze opdat bekend is wat er speelt in een polder. De commissie ontvangt een nota en hier blijkt nu een en ander achter te zitten in de praktijk en dat had best in de nota meegenomen kunnen worden opdat de commissie een beeld heeft van de gehele situatie. Wat betreft de molens; Rijnland heeft een goede band met de molenaars. De dijkgraaf refereerde daar ook aan. Dit is ook getoond tijdens het bezoek aan de Molenviergang in Aarlanderveen. Het zijn ook heel mondige molenaars en het verbaast hem dan ook dat zij door dit peilbesluit werden geactiveerd om hun punt te maken. Hij kan dat niet rijmen met hetgeen hij hoort over de molens en de molenaars. Hij vraagt de portefeuillehouder om dit toe te lichten.

Portefeuillehouder **Straathof** meent dat het mooi is om te ervaren hoe transparant Rijnland is met haar peilen en haar peilbeheer. De inspreker kon, net als ieder ander, bij de reeks van data komen. Hij heeft al aangegeven dat het niet zozeer gaat om de afgedrukte peilen in het besluit die richtinggevend zijn voor het feitelijk beheer. Het gaat om het benutten van de ruimte en de variatie tussen die peilen door de mensen die het feitelijk beheer doen. Daaraan heeft het hier geschort. Rijnland kan dat niet repareren. De peilen kunnen niet aangepast worden in het verleden. Wel wil hij de peilen enigszins nuanceren zoals ze zijn opgenomen in de datareeks; dat zijn de peilen die afgelezen worden in de elektronische peilschaal bij het gemaal. Iedereen kent de term 'verhang' en dat betekent dat de peilen in de polder meer in de buurt zijn geweest van het oorspronkelijke peilbesluit. Hier is een wissel van beheer aan de orde, dus een wisseling van de persoon die het feitelijk beheer uitvoert. Hij wil de inspreker en de commissie daarom toezeggen dat de (nieuwe) beheerder de aangereikte suggesties mee zal nemen in het dagelijks werk. Daarnaast roept hij iedere ingeland op om het meldingssysteem consequent te gebruiken ten tijde van een probleem of de wens om het anders te doen. Indien niet gemeld wordt dat het anders kan dan bestaat er formeel geen probleem. Hij kan beterschap beloven voor het meer ingaan tijdens perioden van droogte. Hij constateert dat Rijnland kennelijk beter is in het bestrijden van wateroverlast wat in de bollenteelt een uitermate kritische situatie kan zijn en hij is dan ook blij met het proces dat doorlopen is om tot dit besluit te komen. Over de molens en de molenaars meldt hij dat hier sprake is van functionele ondeugendheid. Zij weten dat de afspraak is dat vooraf gemeld wordt wanneer er gemalen wordt maar dat gebeurt niet heel consequent. Indien dit niet gemeld wordt dan zal Rijnland moeten repareren door de beheerder de inlaat te laten bedienen om het peil te reguleren. Hij overweegt een bezoek aan een molenaar door daar eens 'op de koffie' te gaan. Overigens heeft hij waardering voor de molens en de molenaars die gekoesterd moeten worden. Afsluitend zegt hij dat het mooi is om te zien dat een peilbesluit dat jaren dienst gedaan heeft gelijk kan blijven en dat heeft er alles mee te maken dat het geen bodemdallend gebied betreft.

Mevrouw **Mols** (PvdD) vraagt de hoogheemraad of het gemakkelijk is om zo'n melding te maken en zo ja of het misschien nog gemakkelijker kan worden gemaakt.

De heer **Stuurman** (AWP) merkt op dat zijn opmerking specifiek was namelijk of in de zienswijzenota niet meegenomen had moeten worden dat er meer speelt dan het feitelijk peilbesluit om hier in de afweging van tevoren kennis van te kunnen nemen.

De heer **Minnee** (Water Natuurlijk) wil zijn pleidooi herhalen om meer innovatie hierin te brengen. De indieners geven die gelegenheid en de hoogheemraad heeft innovatie in zijn portefeuille. Kunnen de metingen geautomatiseerd worden en, indien dit nog niet gebeurd is, zodanig dat de molenaars en de ingelanden daar weet van hebben. Op die manier kan inventiever met de meldingen worden omgegaan zodat de hoogheemraad niet 'op de koffie' hoeft bij de molenaars.

Portefeuillehouder **Straathof** vraagt de heer Stuurman wat nu precies zijn vraag is.

De heer **Stuurman** (AWP) antwoordt dat dit feitelijk peilbesluit niet toont dat er meer speelt in deze polder. Hij wil in zo'n nota zien dat alles overdacht is, met iedereen gesproken is, maatregelen zijn getroffen zodat de commissie en de VV een goed beeld krijgen en er een evenwichtige overweging kan worden gemaakt. Het is daarom een verzoek om, als er meer speelt, hier melding van te maken in de nota.

Portefeuillehouder **Straathof** nodigt de heer Stuurman uit de nota te bekijken waarin het doorlopen proces beschreven wordt. Er wordt niet alleen beschreven dat het peil volstaat maar er zijn hydraulische knelpunten en hierop zijn oplossingen bedacht. De kosten worden beschreven. Alles overwegende wordt aangegeven dat er geen reden is om het peil te wijzigen. Hij acht dit een compleet beeld hoewel hij graag wil leren hoe dit meer compleet kan worden gemaakt.

Over het melden geeft hij aan dat dit online en ook telefonisch kan worden gedaan. Hij wil er wel bij zeggen dat het melden de afgelopen week wel ingewikkeld was. In een periode van waterbezwaar gaan alle alarmbellen aan; dan wordt vanuit het systeem gekeken waar als eerste moet worden gehandeld. Hij neemt aan dat er begrip is dat zo'n heel specifieke melding lastig hiertussen te krijgen is. Uiteraard is er een zeker drang om het melden nog hipper te maken; eventueel via een app. Dat is geen toezegging maar een te overwegen suggestie. Tegen de heer Minnee wil hij zeggen dat hij het koffiedrinken heeft bedoeld om meer één te worden met de molenaars. Dat is een actie van hem als hoogheemraad. Voorts antwoordt hij dat iedereen zicht kan hebben op de elektronisch verzamelde data. Hij meent dat het hier gaat om de maximale variabelen binnen een bepaald peilbesluit. Misschien is het goed om, ter informatie, over een jaar de informatie van de peilen in deze polder weer eens aan de commissie te tonen. Bedoeld als voorbeeld dat Rijnland een lerende organisatie is.

De **voorzitter** constateert dat niemand een opmerking maakte over de beslispunten. Er hebben slechts beraadslagingen plaatsgehad over de uitvoering en daarom stelt hij voor deze nota als hamerstuk door te geleiden naar de VV.

Mevrouw **Mols** (PvdD) vervangt vandaag 2 fractieleden die mogelijk nog zaken zouden willen bespreken in de VV. Zij pleit ervoor het stuk als discussiestuk door te geleiden.

De **voorzitter** constateert dat het peilbesluit kan worden doorgeleid als hamerstuk met inachtneming van het feit dat de PvdD mogelijk nog punten zou willen bespreken in de VV.

4.4 VV TKN-memo Afronding oplevering project Meeslouwerplas

De **voorzitter** stelt aan de orde de TKN-memo afronding van de oplevering van Project Meeslouwerplas.

De heer **Van Roon** (BBB) meent dat sprake is van een goed leesbaar stuk. De BBB maar ook andere partijen hebben hier al diverse vragen over gesteld. Voor de Kader Richtlijn Water krijgt dit project niet bepaald de schoonheidsprijs. Hij hoopt dat alle verantwoordelijken zich hier ook van bewust zijn. Hij heeft een vraag die wellicht technisch is; of het bekend is of er in de Meeslouwerplas ook wellen bevinden? Hij meent niet te hoeven uitleggen wat een eventuele aanwezigheid van wellen kan betekenen voor de uitwaseming van bepaalde stoffen in de toekomst in de aangebrachte hoeveelheid verontreinigde slib. Zijn fractie wil dan ook zeker weten hoe het zit met de aansprakelijkheid van Rijnland mochten zich in de toekomst problemen openbaren. De BBB wil Rijnland er daarom op wijzen dat zij naast toezicht ook zorgplicht hebben. Als Rijnland de zorgplicht serieus neemt dan zou zij de oplevering beter met tenminste 10 jaar moeten uitstellen. Het uitstel van deze 10 jaren zou gebruikt moeten worden om voortdurend de waterbodemkwaliteit en de waterkwaliteit te monitoren. Als na die periode blijkt dat er geen norm-overschrijdende stoffen in het water zijn aangetroffen dan zou de BBB de oplevering van de Meeslouwerplas kunnen steunen.

De heer **Kortman** (VVD) wil beginnen met het bestuur te danken voor de beantwoording van vragen. Er zijn veel vragen die op de kwestie ingaan en een opening geven voor een antwoord. Hij verwijst naar het antwoord op vraag 8. In ieder geval is het van belang om te constateren dat het project niet af is. Verondieping is niet volledig uitgevoerd en de afdeklaag is niet gerealiseerd zoals Rijnland dat wel heeft bepaald. Een aannemer die een huis bouwt dat niet af is maar alleen een dak aanbrengt dan wil dat niet zeggen dat de rechten moeten worden prijsgegeven op het afmaken van dat huis. Het zal een aantal jaren duren voordat waterkwaliteit op het oude niveau is. Een halve meter duurt in ieder geval 25 jaar. Het is voor hem de vraag of daarop moet worden gewacht. Pas als de bagger voldoende is afgedekt is er een moment de Provincie te laten weten dat afronding mogelijk is.

Hij heeft in de sessie van 6 november jl. gevraagd naar de eilanden rondom Vlietland. De Provincie heeft bepaald dat de eilanden gestabiliseerd moeten worden. Dat is niet gebeurd en dat is ook erkend. Dat zou ook niet nodig zijn, maar een instabiel eiland tussen 2 plassen betekent ook dat grond in beweging kan komen of kan zijn. Deltares heeft een model gebruikt waarvan zij zelf zeggen dat het eigenlijk niet geschikt is voor de Meeslouwerplas. Om die reden zal proefondervindelijk moeten worden gekeken of het model van Deltares ook

werkt. De Provincie is onderhoudsplichtig voor Vlietland en er is dan ook geen enkele grond om die aansprakelijkheid over te nemen. Hij meent dat voorzichtigheid geboden is ten aanzien van wat hier gebeurt; immers de Provincie is als de slager die zijn eigen vlees keurt. Door nu akkoord te gaan bestaat er een gevaar dat Rijnland medeaansprakelijk is voor de gebrekkige uitvoering. Hij ervaart het gevoel dat de Provincie om rugdekking vraagt omdat zij derden hebben laten weten de kwestie Meeslouwerplas te willen aanhouden totdat Rijnland haar oordeel heeft gegeven. De risico's van dit project geven aanleiding tot de vraag of er voldoende herstel optreedt, en wanneer is er dan sprake van voldoende herstel, er is geen garantie op het model van Deltares en kan Rijnland op enig moment hiervoor aansprakelijk gesteld worden? Gelet op de mogelijkheid dat Rijnland aansprakelijk gesteld wordt, als verwoord in het antwoord op vraag 8, verzoekt de VVD het College naar de Provincie, BAM en de projectgroep te berichten dat de akkoordverklaring wordt aangehouden totdat het resultaat is bereikt van bijvoorbeeld een afdeklaag van 25 cm opdat er enig beeld is van de bodemwaterkwaliteit en de waterkwaliteit. Dus zonder vreemde uitschieters zoals op 6 november besproken.

Mevrouw **Van Rooten** (PvdA) dankt de spreker voor zijn beelden. Dit geeft haar fractie aanleiding om nog nader naar de kwestie te willen kijken en pas daarna een reactie te geven op deze memo. Zij wil het College vragen naar de suggestie van de spreker om de Rekenkamer de rol van Rijnland in deze kwestie te willen laten onderzoeken. Haar fractie is benieuwd op welke manier Rijnland lering kan trekken uit deze kwestie en het eventuele gevolg van de aansprakelijkheid voor Rijnland. Zij vraagt of het College de Rekenkamer een optie acht om te reflecteren op het handelen van Rijnland of is er nog een andere manier?

De heer **Burger** (CDA) reageert richting mevrouw Van Rooten waarom zij later op deze memo zou willen terugkomen. Er komt geen bespreking terug in de VV.

Mevrouw **Van Rooten** (PvdA) antwoordt dat deze vraag voortkwam uit de presentatie van 6 november als ook van het beeld dat de spreker zojuist gaf.

De **voorzitter** geeft aan dat het onderwerp uit zichzelf niet meer ter sprake zal komen in de VV. Daartegenover staat dat er andere middelen zijn om een punt te maken. Daar mogen de leden zelf over nadenken op welke manier zij dit zouden willen agenderen.

Mevrouw **Mols** (PvdD) is geschrokken. Het voorstel van de BBB om de oplevering bij voorkeur 10 jaren uit te stellen en 10 jaren te monitoren lijkt ook haar fractie een goed idee. Evenwel is er zorg over eventueel te laat zijn als er uitsluitend wordt gemonitord. Dan is er al schade aan natuur en voor de gezondheid en dat wordt achteraf geconstateerd. Haar fractie vraagt zich af hoe D&H hiermee om zou willen gaan. Haar fractie sluit zich ook aan bij de oproep dat dit een kwestie is van zorgplicht en hoe ziet de hoogheemraad dat? Deze soorten van vervuiling zoals koper en chroom kunnen heel ernstige gevolgen hebben. Die zijn nu nog onduidelijk maar er zijn gevolgen voor het waterleven, de vogels en zoogdieren en ook verder binnen de voedselketen en de volksgezondheid. Zij vraagt of het College ervoor openstaat om eisen te stellen aan de Provincie en te vragen naar een beter en uitgebreider model waarin meegenomen kan worden dat planten uit de bodem stoffen kunnen opnemen en stoffen uit de bodem uit kunnen logen op termijn. Na een echt goed onderzoek zou Rijnland akkoord kunnen gaan met de oplevering wat haar betreft. Daarnaast vraagt zij zich af of D&H de inhoudelijke punten over de vervuilende stoffen in dieren, water en bodem herkennen uit de inbreng van de spreker. En herkent D&H de punten over het toezicht? En wordt de beperktheid van het onderzoek door Deltares herkend? Haar laatste vraag betreft de toepassing van alleen bagger en of dit te maken heeft met het feit dat natuurvriendelijke oevers niet gerealiseerd zijn. En is door de VV vastgesteld dat er natuurvriendelijke oevers moesten worden gerealiseerd? En waarom is dat dan niet uitgevoerd?

De heer **Burger** (CDA) is best wel geschrokken over het proces en het verloop hiervan. Afspraken moeten worden nagekomen en het is duidelijk dat afspraken op alle vlakken niet zijn nagekomen. Zijn fractie meent dat excuses op zijn plaats zijn richting alle partijen in dit gebied. D&H staat nu voor de vraag of zij de oplevering al dan niet moet accepteren. Dat betekent wel of geen afdeklaag aanbrengen. Zijn fractie vraagt zich af of aanhouden wel kan? Zijn hier geen termijnen aan verbonden? En 10 jaren aanhouden, wat betekent dat dan, ook juridisch gezien? Aan de andere kant is het zo dat wanneer afspraken niet worden nagekomen, en er wel een afdeklaag moet worden aangebracht, dan zal er ruim 3 miljoen m3 grond in deze plas gestort moeten worden en dat zou ook nog gebiedseigen materiaal moeten zijn. Waar moet dit dan vandaan gehaald worden?

Gebiedsvreemd materiaal is ook niet gewenst. Het is een dilemma. Hij kan de consequenties nu niet goed overzien en wacht het antwoord af van de hoogheemraad of het mogelijk is het besluit aan te houden.

De heer **De Bruin** (Natuurterreinen) heeft eveneens vraagtekens bij de aansprakelijkheid en deze moet vooral niet naar Rijnland worden toegetrokken. Daarnaast acht hij het van belang dat er gemonitord moet worden gedurende een langere periode. Er is ook een vraag over de vergunning voor de werkzaamheden Meeslouwersplas waarin is opgenomen dat, om de KRW-richtlijn te behalen, voor 50% van de plas een eufotische zone moet worden aangelegd van 80 meter breed. Hij begrijpt dat dit niet is gerealiseerd of anders gezegd wat is hiervan wel gerealiseerd? In ieder geval is het project niet afgerond en dat heeft impact op de ecologische toestand van de plas. Wordt er nagedacht over compenserende maatregelen?

De heer **Stuurman** (AWP) spreekt uit dat zijn fractie het eens is met de oproepen van de inspreker om aandacht voor handhaving. In de inbreng werd ook gemeld dat er informatie werd weggemoffeld en hij stelt vast dat, op basis van de antwoorden, de classificatie 'wegmoffelen van informatie' niet van toepassing is. Immers de inspreker heeft rechtstreeks en onderhands informatie gekregen maar weet niet waarom deze ruwe data niet zijn gebruikt. Inspreker stelt dat mogelijk de ambtenaar het niet heeft opgenomen maar het kan ook zo zijn dat Sportvisserij Nederland de data niet heeft aangeleverd. Misschien heeft de portefeuillehouder nog een verklaring over dit punt.

Voorts is het College bevoegd om zelfstandig haar keuze te maken over deze afweging. De commissie wordt hierover geconsulteerd maar er wordt niet gevraagd om een besluit maar om instemming of dit handig en verstandig is. Vele invalshoeken zijn mogelijk op dit langlopende traject met een kritisch publiek en veel media-aandacht. Er zijn veel leerpunten te benoemen en ook al ter sprake gekomen, vooral ook over de uitvoeringsfase die inmiddels ruim verstreken is. Erkend wordt dat toezicht tijdens de uitvoering beter moet. De portefeuillehouder heeft ook bevestigd dat een dergelijke verondieping op deze wijze niet meer gedaan moet worden. Dit dossier moet echter gesloten worden en doet het College dit nu handig is de vraag. Behoeft de overweging die het College nu doet niet een inleidend verzoek, namelijk dat van de opdrachtgever Provincie Zuid-Holland en de opdrachtnemer BAM die aangeven dat de uitvoering van de verondieping door omstandigheden niet is uitgevoerd zoals bedacht. Zoals een significant aantal kubieke meters minder materiaal en een ander soort materiaal. Daardoor is een toetsing noodzakelijk van het bevoegd gezag over de nu ontstane situatie waarbij Rijnland wederom kijkt naar haar belangen en de uitgangspunten, namelijk geen verslechtering van de waterkwaliteit en een toekomstbestendige plas die voldoet aan het kader van Rijnland, zoals in de nota bodembeheer wordt weergegeven. Op die vraag, aangevuld met de informatie uit een deskundigenrapport, kan het College pas antwoord geven, zoals het voornemens is. Een voorwaarde om de waterkwaliteit te monitoren zou onderdeel van het besluit kunnen zijn. Hij doet deze suggestie om te voorkomen dat de verantwoordelijken zoals de opdrachtgever van het project en de projectopdrachtnemer naar de achtergrond verdwijnen. Immers, zij kunnen anders zeggen dat Rijnland het zo goedgekeurd heeft en sterker nog dat gevraagd is om vooral geen afdeklaag meer aan te brengen. Oftewel, voorkomen moet worden dat Rijnland alle verantwoordelijkheid in de schoenen krijgt geschoven. Hij vraagt de portefeuillehouder of hij dit potentieel effect van een besluit ook zo ziet en indien dat het geval is, vraagt hij in hoeverre er bereidheid is om dit zo over te nemen en de VV in een later stadium hierin mee te nemen. Zo niet: wat denkt u dan dat de reactie van andere vergunninghouders zal kunnen zijn als ze begrijpen dat het bevoegd gezag het aan het einde van een project toch anders ziet?

Portefeuillehouder **Schouffoer** duidt op een project met verschillende verantwoordelijkheden; zowel voor Rijnland als verantwoordelijke voor de waterkwaliteit als voor de rol van de Provincie als opdrachtgever van het werk. De Provincie heeft opdracht gegeven voor het verondiepen van de Meeslouwerplas om een probleem op te lossen namelijk instortende oevers. Daarover is de Provincie in discussie gegaan met Rijnland vanwege een benodigde watervergunning en op basis hiervan heeft Rijnland een vergunning afgegeven en daaraan zijn een aantal voorwaarden en normen gesteld. Op dit moment toetst Rijnland, gezien de omstandigheden en alles overwegende of de initiatiefnemers van het project hebben kunnen voldoen aan die normen. In het kader van de aansprakelijkheid acht hij het van belang om ieders verantwoordelijkheid goed onder ogen te zien. Wat betreft de toepassing van materialen heeft Rijnland gesteld dat de toepassing van grondklassen A en B zijn toegestaan. Ook is aangegeven dat, na afronding van het project, uit voorzorg, om uitwisseling van bodem en water te voorkomen of, in elk geval de risico's daarvan te verkleinen, de toepassing van een afdeklaag moet worden gebruikt. Verder heeft Rijnland met belangstelling kennisgenomen van de plannen en ter versterking van de bodem kans gezien om die eufotische zone aan te leggen en zodoende te werken aan de ecologische waterkwaliteit van de plas. Eigenlijk is dit niet anders dan Rijnland doet bij projecten om zodoende te kunnen voldoen aan de Kader Richtlijn Water. Dit is de beginsituatie van het project.

De vergunning is verleend en tussentijds niet meer aangepast of ingetrokken. Op basis van die vergunning zijn afspraken gemaakt over de monitoring van het werk, zowel gedurende het werk en erna. En in antwoord op de vragen over monitoring gaat Rijnland door met de reguliere taken om de ontwikkeling van de waterkwaliteit te monitoren in de Meeslouwerplas. Dat wordt gedaan in een meetreeks met daarin een toestand-controle zoals bij alle wateren binnen Rijnland de ontwikkeling van de waterkwaliteit wordt gemeten.

In antwoord op een technische vraag heeft de commissie kennis kunnen nemen van het feit dat de Provincie gedurende het traject ook in hoge frequentie de plas heeft gemonitord. Hij zal in een gesprek met de Provincie ook aandringen om het monitoren te blijven doen vanuit hun verantwoordelijkheid als eigenaar en beheerder van de plas.

Al eerder waren er signalen dat de Provincie en BAM het werk niet konden afmaken zoals voorzien. En dat is bij oplevering ook geconstateerd. Daarover is discussie geweest tussen de opdrachtgever, de Provincie, en BAM en op enig moment is ook Rijnland hierin betrokken. Verder is op signalen van de omgeving, hij doelt hierbij op een documentaire van Zembla, en de vragen over verontreinigd materiaal allerlei onderzoeken geïnitieerd door de Provincie evenals door de randstedelijke Rekenkamer. Die onderzoeken hebben geleid tot lering, ook bij Rijnland. Er zijn vragen gesteld, ook door de inspreker, of hiervoor een rol is van de Rekenkamer. Een concreet antwoord hierop is dat de VV onderwerpen kan aandragen bij de Rekenkamer indien daar behoefte aan is. Tegelijkertijd heeft het onderzoek van de randstedelijke Rekenkamer ook veel inzicht gebracht, onder meer hoe het gegaan is met de monitoring van de grondwaterkwaliteit. Kortheidshalve wil hij verwijzen naar de memo hierover die, in 2022, naar de VV is gestuurd bij oplevering van het rapport van de randstedelijke Rekenkamer. Rijnland heeft dan ook impliciet en expliciet geleerd naar aanleiding van dit rapport.

Kern van de vraag, zoals ook door de heren Van Roon (BBB) en Kortman (VVD) genoemd, is hoe het zit met de aansprakelijkheid van het werk. De heer Kortman geeft een voorbeeld van een niet afgebouwd huis en het werk is in opdracht van de Provincie uitgevoerd. Reden waarom de Provincie hierover een oordeel moet vellen vanuit haar verantwoordelijkheid, namelijk de veiligheid van de oevers. Zo is ook de veiligheid van de eilanden, zoals genoemd door de heer Kortman, ter beoordeling van de Provincie met zijn opdrachtnemer. Voor Rijnland is aan de orde de vraag of het kan leven met het feit dat de plas minder diep is geworden dan was voorzien. En kan Rijnland leven met het niet uitvoeren van de eufotische zones zoals is bedacht? En is er geen risico op waterverontreiniging nu de afdeklaag niet kan worden gerealiseerd?

Het project is opgeleverd. Dat is een feit. En bij oplevering is Rijnland verplicht om te bekijken of zij dit kan accepteren en of voldaan is aan de vergunningsvoorwaarden. En wat zijn de consequenties als Rijnland eist dat alsnog een afdeklaag moet worden aangebracht? Op verzoek van Rijnland is een onderzoek uitgevoerd door Deltares. Dit onderzoek en de opzet ervan is ook door Rijnland begeleid in de zin van het stellen van eisen aan dit onderzoek. Het model van Deltares bleek het beste model te zijn voor deze situaties en met dat model moet hij het doen. Een aantal commissieleden vraagt of er niet meer onderzoek en/of monitoring nodig is. Die monitoring blijft plaatsvinden en door de jaren heen is op basis van de discussie en de onderzoeken die Rijnland eist rondom de toepassing van de kwaliteit van de te storten materialen hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden. Hij heeft een lijst van 12 onderzoeken. Ook deze onderzoeken hebben inzichten opgeleverd waar Rijnland iets mee gedaan heeft.

Mevrouw **Mols** (PvdD) hecht waarde aan een toelichting welke onderzoeken dat zijn.

Portefeuillehouder **Schouffoer** noemt diverse waterbodemonderzoeken die zijn uitgevoerd tussen 2010 en 2014 door de aanvoerende partij van de baggerspecie. De uitkomsten uit deze onderzoeken naar die partijen grond voldeden. Tussen 2017 en 2020 zijn bodem onderzoeken gedaan van de aanvoerende partij vanuit de Rijnlandroute. In 2016 is een globaal waterbodemonderzoek uitgevoerd. In 2019 een feitenonderzoek over asbest door de Provinciale eenheid Audit en Advies. In 2019 een netIX monitoring en advies over het hydrologisch transport naar aanleiding van een waarschuwingsbrief van Rijnland en hij meent dat dit in opdracht van de Provincie is uitgevoerd. In 2020 is visserijonderzoek uitgevoerd, gefinancierd door de Provincie en door Rijnland. In 2021 een waterbodemonderzoek door ATKB en uitgevoerd conform NEN 5720 naar aanleiding van een eis van Rijnland om de waterbodemkwaliteit aan te tonen. In 2021 was er een her-analyse van de mengmonsters van ATKB in opdracht van de Provincie Zuid-Holland. Tussen 2010 en 2022 is een chemisch-fysische monitoring van de waterkwaliteit uitgevoerd door AQUON in opdracht van BAM en de Provincie Zuid-Holland. In 2021 heeft de randstedelijke Rekenkamer onderzoek gedaan naar de verondieping en herinrichting. Tenslotte is in 2022 door Deltares, met behulp van het model, onderzoek gedaan naar het wel of niet aanbrengen van een afdeklaag ten behoeve van de waterkwaliteit.

Op basis van de onderzoeken is het College tot de voorlopige conclusie gekomen dat het alsnog eisen van een afdeklaag meer kwaad doet dan goed voor de waterkwaliteit. Het onderzoek van Deltares is gericht op de

uitwisseling van stoffen die in de bodem liggen naar de waterfase en hij heeft van Deltares begrepen dat het risico op die uitwisseling zeer klein is. De eis omtrent het aanbrengen van een afdeklaag als voorzorgsmaatregel en voortkomend vanuit de zorgplicht, maakt niet heel veel uit. Sterker, het storten van een afdeklaag, in welke samenstelling dan ook, is een ingewikkeld proces omdat het storten op zich al een verminderd doorzicht oplevert.

De heer **Kortman** (VVD) stelt dat dit een tijdelijke vermindering is van doorzicht.

Portefeuillehouder **Schouffoer** bevestigt dat het gaat om een tijdelijke vermindering van doorzicht. Hoewel het de vraag is hoe lang het duurt om een afdeklaag te storten.

Mevrouw **Mols** (PvdD) vraagt of rekening is gehouden met uitloging van planten en via de plantenwortels verder wordt gebracht in de voedselketen. En zijn er geen andere manieren om zo'n afdeklaag aan te brengen waarbij er minder opdwarrelt?

De **voorzitter** stelt dat dit sterk neigt naar technische vragen, normaliter is de afspraak dat deze vooraf ingediend worden.

Portefeuillehouder **Schouffoer** refereert aan de voorwaarden die gesteld zijn aan de uitvoering in de vergunning. De initiatiefnemer heeft in de uitvoering een lange buis toegepast zodat gestort wordt circa 10 meter vanaf de oppervlakte en dat is een maatregel om de helderheid te bevorderen. Anders aanbrengen dan via deze methode is eigenlijk niet mogelijk. Tegelijkertijd zien we een moeilijke beschikbaarheid van schone grond om die afdeklaag aan te brengen dus de vraag is ook hoelang dat storten alsnog zal gaan duren? De Provincie en BAM hebben het project stilgelegd of zo je wil beëindigd vanwege het ontbreken van dat materiaal. Dat betekent dat het College de afweging te maken heeft of het niet aanbrengen van die afdeklaag acceptabel is of niet. Vanuit de informatie die voorhanden is wordt een langdurige verstoring van de plas voorzien als zo'n afdeklaag alsnog wordt aangebracht. De afweging is dan ook zo'n langdurige verstoring ten opzichte van het zeer beperkt risico van het uitwisselen van stoffen uit de aangebrachte bodem. De heer Van Roon zegt dat het project geen schoonheidsprijs verdient en hij is het daarmee eens en wel in meerdere opzichten.

Op de vraag of er wellen in de plas zijn denkt hij niet dat die er zijn, althans het is bij Rijnland niet bekend. Er ligt een enorme hoeveelheid waterdruk op de bodem waardoor het geen plas is waar meer kwel is dan toevoer van ander water.

De aansprakelijkheid van Rijnland is een ingewikkelde kwestie. Rijnland is aanspreekbaar voor de waterkwaliteit in de plas en Rijnland moet ook mensen aanspreken die activiteiten ondernemen die de waterkwaliteit tenietdoen. Tegelijkertijd heeft Rijnland normen gesteld bij het verlenen van de vergunning vanuit de verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit. Er zijn normen gesteld aan de toepassing van het materiaal. En vanuit de toepassing van het materiaal ziet Rijnland geen aanleiding om nu extra maatregelen voor te schrijven. En er wordt ook geen reden gezien om alsnog de afdeklaag voor te schrijven. Bij de vraag of Rijnland een verantwoordelijkheid heeft in het kader van nazorg en hoe hier invulling aan te geven dan wordt die verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit zeker gevoeld ten opzichte van alles wat de waterkwaliteit zou kunnen benadelen. Hij wil dan ook het gesprek aangaan over de aansprakelijkheid als dat in lijn is met de suggestie.

De vraag van de heer Kortman over uitstel van oplevering van 10 jaar vindt hij ingewikkeld en mogelijk is daarvoor nog een korte schorsing nodig om te overleggen of dit juridisch mogelijk is. Tegelijkertijd hoort hij de behoefte van de vergadering om het stevig te volgen en om alle aansprakelijkheid van Rijnland af te dekken bij de initiatiefnemers. Dat is ook de strekking van de beantwoording van de technische vraag van de heer Kortman.

De stabiliteit van de eilanden is niet de zorg van Rijnland maar eerder van de Provincie. Deze vraag wordt doorgezet naar Provincie.

Mevrouw Mols vindt het een goed idee om 10 jaar te blijven monitoren. Hij heeft aangegeven dat Rijnland een regulier monitoringsprogramma heeft en dat de Provincie Zuid-Holland in het kader van dit project een monitoringsprogramma heeft. Het is heel jammer dat de eufotische zones niet zijn aangebracht die ten gunste zouden komen aan natuur en volksgezondheid. Dit zijn de zones waar planten, plantenwortels en de meeste dieren zich zullen bevinden.

Zoals de inspreker terecht aangeeft en ook uit een van de onderzoeken is aangetoond dat er stoffen in vis en rivierkreeft zijn aangetroffen zoals arseen. Er is een bericht door Sportvisserij Nederland naar buiten gebracht

dat gevangen vis niet gegeten mocht worden. Maar dat bericht is door Sportvisserij Nederland ook weer teruggetrokken omdat is gebleken dat de normering niet is overschreden, als het gaat om de volksgezondheid. En op basis van de monitoring die heeft plaatsgevonden in de afgelopen 10 jaren is er voor Rijnland nooit aanleiding geweest om te twijfelen aan de volksgezondheid of over vergiftiging van dieren. Overigens hebben daarvoor andere instanties verantwoordelijkheid maar ook van hen is nooit bericht geweest dat daar schadelijke stoffen zijn aangetroffen.

Onderzoek naar uitwisseling van stoffen uit de bodem en uit planten en dieren is hem onbekend en hij weet niet of daar apart onderzoek noodzakelijk is. Voor hem is er nu geen aanleiding om daarover onderzoek uit te zetten. Mocht dat anders zijn dan wil hij daarop terugkomen omdat er wellicht onderzoek naar is geweest in het verleden.

Rijnland heeft zorgplicht; hij wil dit dan ook meenemen in de overwegingen bij het besluit van het College. De heer Burger komt bij de kern van de zaak namelijk afspraak is afspraak. Dit is een belangrijk issue in het openbaar bestuur; een afspraak dient nagekomen te worden. Het is niet gemakkelijk om onder een afspraak uit te komen zonder een goede reden. Ook de buitenwereld moet erop kunnen rekenen dat afspraken worden nagekomen. Daarnaast hoort het bij een bestuurlijke afweging dat een afspraak die, om een of andere reden, niet nagekomen kan worden dan moet daarmee in redelijkheid en billijkheid rekening worden gehouden. Bij de berichtgeving over de oplevering is, vanuit de zorgplicht, ook gevraagd aan BAM en de Provincie om het Deltares onderzoek over de uitwisseling van bodem en water en of die maatregel achterwege kan blijven. En dat is precies het dilemma en de bestuurlijke afweging die gemaakt moet worden. De afdeklaag is in de vergunning opgenomen om het risico te beheersen van uitwisseling van bodem en water. En op basis van het onderzoek van Deltares is de gedachte dat dit risico beperkt is en geen reden geeft om zo'n afdeklaag alsnog te vragen. De uitvoering van eufotische zones en de aanleg van natuurvriendelijke oevers wordt gezien als werk bij werk en het is jammer dat dit niet is gebeurd. Uiteraard zal bezien worden welke gevolgen dit heeft en of andere maatregelen in de zin van de Kader Richtlijn Water nodig zijn om de plas te laten voldoen aan de eisen van de KRW. Hij wil ook nadrukkelijk melden dat voor alle oevers en alle waterplassen Rijnland samen met anderen verantwoordelijkheid draagt om de doelen van de Kader Richtlijn Water te bereiken. Dit gebeurt ook samen met grote inspanning van de eigenaren. Hij denkt dat hij hier ook mag melden - in de relatie met de Provincie als eigenaar van de Meeslouwerplas - dat ook zij het betreuren dat de eufotische zone niet is gerealiseerd.

Hij is blij met de constatering van de heer Stuurman die het heeft opgenomen voor Rijnland als het gaat om termen als wegmoffelen. Hij heeft geen kennis van het verkeer tussen de betreffende instantie en de toenmalig portefeuillehouder maar hij kan zeggen dat de organisatie staat voor haar zaak en de deskundigheid in huis heeft om onderzoeksresultaten te beoordelen. En als die deskundigheid er niet is dan weet de organisatie de deskundigen te vinden die dat wel hebben. Het bericht over de vis en de arseennorm kan tweezijdig bekeken worden. De organisatie schrikt van dergelijke berichtgeving van Sportvisserij Nederland en navraag leert dat de hoeveelheid arseen die is aangetroffen van 0,1 milligram per kilo vis en 0,4 milligram per kilo kreeftenvlees dichtbij de norm ligt van 0,1 voor vis en 0,2 voor rivierkreeft. Dat heeft geen gevolgen voor het consumptieadvies. Ook is arseen gevonden in de watermonsters maar dat is niet schadelijk en valt binnen de norm die Rijnland voor de waterkwaliteit hanteert.

Hij heeft al gezegd dat het project Meeslouwerplas Rijnland in veel aspecten, veel heeft geleerd over verondiepingsprojecten. Het is voor hem dan ook niet voor herhaling vatbaar en in de maatschappij groeit ook dit besef. Hij heeft ook begrepen dat het aanleiding is voor het bevoegd gezag voor nieuwe en andere normen voor projecten van verondieping. Ieder nieuw project zal dan ook veel kritischer worden bekeken dan in het verleden het geval was.

Mevrouw **Mols** (PvdD) heeft de inspreker horen zeggen dat de norm met tweemaal en viermaal was overschreden en zij hoort de portefeuillehouder zeggen 0,2 en 0,4.

Portefeuillehouder **Schouffoer** antwoordt dat de inspreker het bij het goede eind heeft. Als de norm 0,1 is en de meting geeft aan 0,2 en voor de rivierkreeft is de norm 0,2 en de meting geeft 0,4 dan komen de getallen overeen met wat de inspreker heeft gezegd.

De **voorzitter** stelt een schorsing voor van 5 minuten en daarna volgt een korte flitsronde voor 1 vraag. Die ene vraag moet gaan over een antwoord dat nog niet gegeven is.

Er wordt kort geschorst.

De **voorzitter** heropent de vergadering en stelt een flitsronde voor nadat de portefeuillehouder het woord heeft gehad.

Portefeuillehouder **Schouffoer** heeft de schorsing gebruikt om de aansprakelijkheid van Rijnland na te gaan en daarnaast of het mogelijk is om de oplevering waar het gaat om de taak van Rijnland op termijn te zetten. Als het gaat om aansprakelijkheid dan is de vraag om welk soort schade het dan zou gaan. Het zou kunnen gaan om schade aan derden vanwege het besluit van Rijnland om iets al dan niet te doen. Die schade komt hem voor als niet van toepassing. Hij kan zich niet voorstellen dat er een vorm van causaliteit kan ontstaan met het niet aanbrengen van een afdeklaag en schade aan derden. Dat zou wel kunnen als het een project is van Rijnland zoals het in stand houden van oevers. Dan kan er causaliteit zijn indien zo'n werk niet afgerond wordt. Het zou kunnen dat Rijnland wordt aangesproken als het gaat om de Kader Richtlijn Water en de ecologie. Vanuit het oogpunt van waterkwaliteit kan hij constateren dat de Meeslouwerplas een goede waterkwaliteit heeft en de verwachting is, op basis van monitoring, dat dit zo zal blijven. Het is jammer dat de eufotische zone niet is ontwikkeld en de vraag is of, met wat er wel is gebeurd – het paaiplaatsgebied – dat voldoende is. Zoals gezegd zal hij hierover in gesprek gaan met de Provincie.

De zorgplicht komt toe aan de Provincie als initiatiefnemer van het werk en dat betreft ook de zorg dat het uitgevoerde werk niet alsnog een nadelige invloed heeft op de waterkwaliteit. In die zin is het wel mogelijk vanuit de bevoegdheid van Rijnland om uitstel te nemen bij de Provincie. Dat is theoretisch mogelijk om te doen. De uitsteltermijn is dan vervolgens onderwerp van discussie in redelijkheid en billijkheid.

Tweede termijn

De heer **Kortman** (VVD) reageert op de vraag voor de Rekenkamercommissie. Er ligt een rapport en op dit moment is een vraag aan de Rekenkamercommissie voor zijn fractie niet van belang. Wel is er een dilemma. Als er meer grond voorhanden was dan was de oplossing er geweest. Zijn fractie pleit onverminderd voor het aanhouden. Dat blijft ook de positie na de beantwoording van de vragen. Mocht aanhouding niet mogelijk zijn, om welke reden dan ook, dan vraagt hij de kwestie eerst met de Provincie te bespreken en daarna terugkoppeling te geven in deze commissie voor een verder definitief oordeel. De hoogheemraad zou terug kunnen komen met een vrijwaringsbrief die Rijnland en haar bestuur meer handvaten geeft.

Mevrouw **Mols** (PvdD) had gevraagd naar de natuurvriendelijke oevers en waarom ze niet zijn gerealiseerd. En hoe kijkt Rijnland hiertegen aan?

De heer **Burger** (CDA) hoort de hoogheemraad zeggen dat er een mogelijkheid is tot aanhouding zonder dat een termijn daarbij zeker is. Hij kan zich heel goed voorstellen dat besloten wordt om te accepteren zoals het nu is. Hij zou dan willen adviseren dat de hoogheemraad in gesprek gaat met de Provincie, hetgeen ook het plan is, en dat elk risico betreffende aansprakelijkheid en zorgplicht goed wordt vastgelegd zodat Rijnland niet op enig moment alsnog wordt aangesproken.

De heer **Stuurman** (AWP) pleitte voor een soort tweetrapsraket. In de beantwoording door de portefeuillehouder sprak hij over 2 rollen namelijk die van belanghebbende en die van vergunningverlener. Heeft hij dat goed begrepen? Belanghebbende omdat Rijnland iets extra's gevraagd heeft en daarnaast verlener van vergunningen. Hij vraagt de portefeuillehouder om scherp te in een nadere duiding wat de positie is van Rijnland. In zijn antwoord meldde de portefeuillehouder dat er discussie was tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Dat is logisch. En Rijnland is daar dan op een gegeven moment bij betrokken. Dat klinkt hem te vaag. Kan hij aannemen dat bedoeld wordt dat Rijnland eerst als belanghebbende is betrokken omdat iets extra's verlangd werd en daaruit komt een conclusie waarna Rijnland als vergunningverlener gaat kijken. Hij ziet de portefeuillehouder nee schudden.

Portefeuillehouder **Schouffoer** antwoordt dat Rijnland gehouden is om al dan niet een vergunning te verlenen indien een initiatiefnemer hierom verzoekt, in dit geval een plas te verondiepen. Daarvoor is een vergunning verleend met voorwaarden. Daarnaast ziet hij dat wanneer een werk wordt uitgevoerd dat dit zodanig wordt uitgevoerd dat niet alleen schade wordt voorkomen maar dat er ook iets te winnen is. Dat is ook reden geweest voor het aanbod door de initiatiefnemer om een vissenpaaiplaats te maken om zodoende een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de plas. Hij is dan ook blij dat die vissenpaaiplaats wel is gerealiseerd. En natuurlijk wordt het gesprek aangegaan met de Provincie over de noodzakelijke Kader Richtlijn Watermaatregelen. Maar

dat gesprek met de Provincie vindt ook plaats over andere terreinen en gebieden en dit verloopt altijd positief omdat de Provincie ook een belang heeft bij het behalen van de Kader Richtlijn Waterdoelen. Hij dankt de heer Burger voor zijn standpunt en de visie om elk risico op aansprakelijkheid te verlagen hetgeen ook aansluit bij de bijdrage van de heer Kortman. En hij zegt toe dat een gesprek wordt aangegaan met de Provincie op basis van deze consultatie.

De heer **Kortman** (VVD) vraagt of een terugkoppeling van dit gesprek wordt gegeven in deze commissie.

Portefeuillehouder **Schouffoer** wil uiteraard een terugkoppeling van dit gesprek geven (**toezegging**). Wat betreft de natuurvriendelijke oevers, welke term al is gevallen; het project was het stabiliseren van instortende oevers en daarnaast kon in deze plas extra toegevoegde waarde worden gerealiseerd door het aanbrengen van natuurvriendelijke oevers in het kader van die eufotische zones. Er is geen discussie geweest met de provincie over natuurvriendelijke oevers en het directe verband ontbreekt hoe zo'n oeverstabilisatie kan worden aangelegd.

Mevrouw **Mols** (PvdD) vroeg waarom die natuurvriendelijke oevers niet zijn aangelegd.

Portefeuillehouder **Schouffoer** meent dat Rijnland destijds niet gekeken heeft naar de behoefte aan natuurvriendelijke oevers als zelfstandige KRW-maatregel in de Meeslouwerplas.

De **voorzitter** wil het uitvoerig debat hiermee afsluiten. Hij wenst het College veel wijsheid en dankt de portefeuillehouder voor de beantwoording van de vele vragen.

3.2. Najaarsburap 2023

Voorgesteld VV-besluit:

1. Vast te stellen de najaarsburap.

De **voorzitter** verzoekt de eventuele vragen zo kort mogelijk te houden.

De heer **Buskermolen** (Water Natuurlijk) hikt tegen de rapportages aan die voorzien zijn van een stoplicht vanwege de normering; de normering bij een rood stoplicht betreft financiën, de normering bij een oranje stoplicht gaat over verwachtingen, groen betekent dat er niets aan de hand is. De vraag is of Rijnland een methodiek of een standaard heeft om projecten uit te voeren. En zou die standaard gebruikt kunnen worden om de rapportages beter te doen in de vorm van bijvoorbeeld een dashboard vanuit PowerBI.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) markeert de vaart die wordt gemaakt in het baggeren. Dank daarvoor. Met betrekking tot het besluit vraagt zij of hierbij niet moet worden ingegaan op de totale investeringsprognose die 1,4 miljoen euro hoger uitvalt dan begroot. Moet dat niet worden vermeld in het besluit aangevuld met een oplossing?

De heer **Kortman** (VVD) constateert dat het bestuur en College op koers liggen. Met nog 2 maanden te gaan in 2023 zou hij verheugd zijn met een vooruitblik op de risico's in 2024. Dat gaat vergezeld van de vraag of daar op dit moment al op geanticipeerd wordt. Wat betreft de stoplichten; de indicator voldoende water staat op oranje maar hij constateert dat in het afgelopen jaar geen achterstanden zijn ontstaan en dat de code oranje is ontstaan op een eerder moment. Tenslotte ziet hij enige vertraging in project Zoetermeer en hij vertrouwt erop dat dit wordt ingelopen.

De heer **Stuurman** (AWP) meent dat gemiddeld genomen aandacht nodig is en zijn fractie is het dan ook eens met de conclusie in de najaarsburap. Wat betreft de bestuurlijke rapportage piekberging, onlangs feestelijk geopend, wil hij de portefeuillehouder danken. De ambtelijke ondersteuning is zo vriendelijk geweest om de fractie AWP mee te nemen in de piekberging en de welkom. Bij de piekberging, maar ook tijdens het bezoek aan de Olmenhorst, was duidelijk dat er ook leerpunten waren die logischerwijs voortkomen uit zo'n groot project. Wordt daar in de nabije toekomst nog aandacht aan besteed? De leerpunten worden weliswaar opgemerkt maar het evalueren van zo'n project is ook belangrijk.

De heer **De Bruin** (Natuur) vraagt naar het programma schoon en gezond water en waarom het stoplicht oranje aangeeft.

De heer **Burger** (CDA) refereert aan de stoplichten; bij voldoende water staat een duidelijke tekst waarom dit programma op oranje staat. Het stoplicht en de tekst vindt hij goed met elkaar corresponderen. Daartegenover correspondeert de tekst bij het oranje stoplicht van schoon en gezond water niet met elkaar en hij vraagt de teksten meer met de stoplichten in overeenstemming te brengen.

Mevrouw **Mols** (PvdD) sluit aan bij de voorgangers en haar fractie is benieuwd wat er gedaan wordt om de onderbesteding bij schoon water te voorkomen. Mogelijk had dit stoplicht zelfs rood moeten zijn vanwege de onderbesteding en de relatie met de KRW.

Portefeuillehouder **Straathof** acht het relevant dat Rijnland op iets meer dan 100% van de prognose zit. Hij stelt vast dat de inhaalslag goed op streek ligt. Mevrouw van Zantvoort deed een tekstuele suggestie voor het besluit.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) beaamt dit. Dat ging over het financiële deel; in de besluitnota staat dat de investeringsprognose 1,4 miljoen euro hoger uitvalt dan begroot. Zij heeft dit verklaard als een financieel tekort. Zij neemt aan dat hierover door de VV een besluit moeten worden genomen en zij ziet dit niet terug.

De **voorzitter** vraagt mevrouw Van Zantvoort of zij dit als een apart beslispunt zou willen opnemen.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) heeft gevraagd of een apart beslispunt nodig is.

Portefeuillehouder **Straathof** deelt voorts mee dat de evaluatie van de piekberging Haarlemmermeer voorzien is zodra de aannemer het sein geeft dat deze gebruiksklaar is. De evaluatie zal 2025 worden maar los van die evaluatie is nu al geleerd op onderdelen zoals een bepaalde aanpak, materiaal en de aanbesteding.

Portefeuillehouder **Schouffoer** is streng geweest door een oranje stoplicht te vermelden en dat komt door vertraging in het project Zoetermeer. Het starten van de uitvoering is vertraagd en volgens de afgesproken norm is dat een punt van aandacht. En dat is ook het antwoord aan mevrouw Mols; een project dat niet aanbesteed kan worden voor de jaarwisseling leidt tot een onderbesteding op het jaarlijks budget.

Portefeuillehouder **De Vries** antwoordt de heer Buskermolen die sprak over de kwaliteit van de burap en de kleuren van het stoplicht. Bij de bespreking van de zomerburap is afgesproken om in een aparte commissie na te denken hoe de verantwoording in de burap anders kan worden vormgegeven. Reden waarom in deze burap ook vermeld wordt dat het opstellen ervan gedaan is zoals dat eerder ook gedaan is. Hiermee wordt verwarring voorkomen. De heer Kortman vroeg naar de risico's in een doorkijkje naar 2024. Het volgend agendapunt en het boekje dat de VV heeft gekregen vermelden beiden een risicoparagraaf. Dat betekent dat al vanaf de zomerburap wordt gekeken naar 2024 en de risico's ten aanzien van het volgend jaar. Deels zijn ze onzeker maar ze worden wel benoemd.

De **voorzitter** concludeert dat de najaarsburap als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV. Daarbij maakt hij de opmerking dat mevrouw van Zantvoort nog antwoord ontvangt op haar vraag of er een apart beslispunt moet worden vermeld.

3.3. Begroting 2024 en MJP 2025-2027

Voorgesteld VV-besluit:

1. De programmabegroting 2024 en het meerjarenperspectief 2024-2027 vast te stellen, met daarin onder meer:

- a. de beoogde resultaten, activiteiten en inzet van middelen, resulterend in een lastendrukstijging van 15% in 2024 ten opzichte van 2023;*
- b. de belastingtarieven 2024: ingezetenenomslag € 128,23 per woonruimte; omslag gebouwd 0,0212% van de WOZ-waarde; omslag ongebouwd overig € 99,90 per hectare; omslag wegen € 499,50 per*

hectare; omslag natuur € 4,40 per hectare; zuiveringsheffing € 80,03 per vervuilingseenheid; verontreinigingsheffing € 80,03 per vervuilingseenheid.

De **voorzitter** stelt aan de orde de begroting 2024 en het MJP 2025-2027.

De heer **Van der Vlist** (50PLUS) refereert aan het coalitieakkoord waarin aandacht is voor het convenant onderhoud gemeentelijk water. Rijnland heeft het onderhoud van gemeentelijke waterpartijen overgenomen van gemeenten en hoewel dit geen formele taak is van Rijnland worden daarvoor ook de kosten gedragen door Rijnland. Over dit punt heeft de fractie 50PLUS een aantal bestuurlijke vragen gesteld en een van de vragen aan het College was of zij het eens zijn met 50PLUS dat moet worden voorkomen dat bij het terug overdragen van dat onderhoud naar de gemeenten een afkoopsom wordt geëist aan gemeenten. Mede vanwege het feit dat deze constructie in het verleden de gemeenten al voordeel heeft opgeleverd. Hij wil daar nu nog eens aandacht voor vragen.

De heer **Stuurman** (AWP) neemt kennis van de resultaten, activiteiten en inzet van middelen voor de programma's schoon en gezond water en voldoende water. Het feit dat dit leidt tot een lastenverzwaring van 15% zal door zijn fractie in de commissie BOD op teruggekomen worden.

De heer **Krantz** (Natuur) dankt voor het duidelijke stuk. Hij meent dat een aantal punten enigszins algemeen en vrijblijvend zijn omschreven en dat maakt het lastig om te beoordelen of de doelen behaald worden. Een voorbeeld is dat er wordt gestreefd naar een goede hydrologische kwaliteit in natuurgebieden en dat komt hem te vrijblijvend voor. Ook stonden bij een aantal punten geen duidelijke doelen beschreven. Hij voorziet dan ook problemen in de rapportages; omdat de doelen niet helder zijn kan ook niet beoordeeld worden of ze behaald zijn. Hij constateert dat voor het baggeren een heel lange voorbereidingstijd wordt genomen (pagina 24). Er wordt een strategie gemaakt, waarna geëxperimenteerd wordt en pas in 2026 wordt de start gemaakt met het schouwen van de bagger. Hij vraagt zich af waarom dat zo'n lange voorbereiding behoeft.

Op pagina 28 leest hij dat Rijnland redelijk op weg is met de Kader Richtlijn Water. Er wordt helaas niet duidelijk beschreven wat de knelpunten voor Rijnland zijn om die doelen te behalen en hij zou graag een verdere verdieping terugzien.

Op pagina 30 wordt aangegeven dat het Landbouwportaal wordt verbreed en hij vraagt zich af of dit ook specifiek wordt gekoppeld aan de overschrijdingen die er zijn. Of is het zo dat er in het algemeen wordt verbreed en ook direct wordt gekoppeld aan de situatie in dat gebied?

En tenslotte op pagina 31 wordt vermeld dat samengewerkt wordt met provincie Zuid-Holland voor het verbeteren van sloten en natuurvriendelijke oevers en hij vraagt zich af of dit niet het geval is in Noord-Holland. In algemeenheid wordt op een aantal plekken meegelopen in het project PPLG (*red. Provinciaal Programma Landelijk Gebied*). Mooi om zodoende de doelstellingen proberen te behalen hoewel hieraan ook risico's kleven zoals nieuwe verkiezingen en daarbij de vraag of er geld zal vrijkomen vanuit het Rijk. Hij vraagt naar de strategie van het College in het geval dit stil komt te liggen; er ligt immers een deadline om, met name, de KRW-doelstellingen te behalen.

De **voorzitter** beoordeelt enkele vragen als technisch van aard en omwille van de tijd kan het zijn dat de portefeuillehouder schriftelijk op deze vragen terugkomt.

De heer **Burger** (CDA) heeft drie vragen. Op pagina 21 wordt geen rekening gehouden met een eventuele afkoopsom. Dit staat wel in de risicoparagraaf vermeld. Is er geen inschatting te maken van de bedragen waaraan gedacht moet worden?

Op pagina 24, in de meest linkse kolom, staat dat Rijnland in de afgelopen jaren geen actief toezicht heeft gehouden op het baggeren van de overige wateren door de onderhoudsplichtige en hij heeft niet terug kunnen vinden wat de oorzaak is en waarom Rijnland dat niet gedaan heeft.

Op pagina 31, in de meest linkse kolom (2^e bullet) staat dat Rijnland de groene leggercampagne volgt voor ecologisch slootonderhoud en het op diepte houden van de watergangen door onze aangelanden en de Provincie Zuid-Holland. Zelf woont hij in de provincie Noord-Holland en hij is benieuwd waarom deze provincie hier niet bij staat?

Hij neemt genoegen met schriftelijke beantwoording.

Mevrouw **Mols** (PvdD) ziet geen lozingseisen en wateronttrekkingseisen in de begroting terug. Kunnen deze opnieuw worden geformuleerd in 2024 ter voorbereiding op de nieuwe waterschapsverordening? En zouden deze dan in de begroting kunnen worden opgenomen?

Haar fractie is voorts benieuwd of er voldoende capaciteit is voor de omgevingstafels om ook deel te nemen aan de kleinere omgevingstafels om niet alleen de grote woningbouwprojecten maar ook de kleinere projecten mee te nemen. Het idee is dat hierdoor veel meer winst kan worden behaald.

In de begroting staat dat ruimer wordt omgegaan met de PFAS-normen en zij vraagt zich af of dit gebaseerd is op de gezondheidseffecten of vanwege economische redenen. Moet de VV dit wel willen?

Op pagina 5 van de besluitnota staat een lijstje met zaken die niet gehonoreerd zijn om zoveel mogelijk geld te besparen. Onder andere het niet geheel opnemen van de extra ambitie bovenop het coalitieakkoord van circulair werken bij maaien en schonen; wat houdt dat nu specifiek in en wat wordt er dan niet gedaan?

Vermeld wordt dat de KRW-doelen waarschijnlijk niet behaald worden en haar vraag is waarom er dan niet meer wordt geïnvesteerd. En waarom wordt er in 2027 minder geïnvesteerd dan in 2024?

Zit het financieel risico verwerkt in de meerjarenbegroting vanaf 2027 zoals bijvoorbeeld rechtszaken of kosten die bij Rijnland worden verhaald.

Op pagina 30 staat dat het Landbouwportaal wordt voortgezet ondanks dat de effecten nog niet duidelijk zijn.

Wanneer zouden de effecten wel duidelijk moeten zijn?

Haar fractie is verheugd over de subsidie natuurvriendelijke oevers die goed liep in de afgelopen jaren. Zij zien dat er in 2024 een subsidieplafond is van 233.000 euro. Staan de resultaten van een natuurvriendelijke oever en waterkwaliteit in verhouding tot een nog niet traceerbare verbetering van het Landbouwportaal waar zo'n 3 miljoen euro aan wordt besteed. Hoe kijkt D&H daar tegenaan?

De **voorzitter** stelt vast dat een aantal vragen ook van technische aard zijn en deze worden, met goedvinden van mevrouw Mols, schriftelijk beantwoord.

De heer **Buskermolen** (Water Natuurlijk) sluit aan bij de heer Krantz waar het gaat om het taalgebruik in de notitie. Het woordgebruik is erg vrijblijvend; er staat dat een inspanningsverplichting wordt aangegaan. Meer experimenteren, piloteren. Hij ziet dit graag explicieter verwoord. Wat betreft het modewoord 'robuust'; Rijnland heeft een robuuste begroting maar ook robuust boezemwater.

Voorts wil hij aansluiten bij mevrouw Mols over de doelen van de KRW; graag een toelichting op de stand van zaken en kan er niet meer geld op worden ingezet? Hij ziet dat 12% van de begroting wordt gebruikt voor gezond water en het komt hem voor dat dit weinig is om die doelen te behalen en Rijnland hierop mogelijk nog een navordering kan verwachten.

Geschreven wordt dat de volgende generaties niet moeten worden belast en daarom wordt er nu ingegrepen. Hij vraagt zich af hoe dit staat ten opzichte van de kapitaallasten van ongeveer 34%. Dat betekent evenwel dat de volgende generatie niet wordt belast. Maar wat betekent sneller aflossen voor de ingelanden; zij betalen dan uiteindelijk minder aan het einde van de streep.

Tenslotte stelt Rijnland zichzelf een aantal doelen zoals circulair en CO2 neutraal zijn. Extern worden ook doelen gesteld zoals de KRW of stikstofdoelen. Hij zou het prettig vinden om in de begroting te zien op welke manier ingrepen effect heeft op de doelen, zowel externe doelen als die Rijnland zichzelf heeft opgelegd.

De heer **Minnee** (Water Natuurlijk) heeft waardering voor het stuk waarin veel energie is gestoken. Hij vindt het ook getuigen van lef dat gekozen is voor 15% lastenverzwaring in plaats van 10%.

Innovatie is zijn stokpaardje en hij merkt dat hierover weinig wordt gerept. Innovatie als middel om aan toekomstige uitdagingen tegemoet te komen zoals prijsstijgingen of personeelskrapte. Hij verzoekt daarom om een lijst van innovaties in projecten voor dit thema, voldoende water en waterkwaliteit. En hoe verhoudt de informatie en visie Digitaal op koers zich met een aantal budgetbeperkingen zoals het verlagen van inhuur, na pensioen geen vervanging, Chief Digital Officer. Het lijkt hem een pennywise, pound foolish beleid. Zo wordt nooit toegekomen aan preventief onderhoud op een innovatieve manier en blijft het correctief onderhoud. Belangrijk voor preventief onderhoud is monitoring door regelmatig meten en dat komt sporadisch terug in de MJP. Wil het College dit aspect meenemen en meetdata openbaar en digitaal toegankelijk maken zodat het publiek in het algemeen en waterketenpartners in het bijzonder op elk gewenst moment op de hoogte zijn van actuele informatie in het beheergebied van Rijnland.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) heeft complimenten voor het stuk en spreekt haar dank uit voor de beantwoording van technische vragen. Daarop heeft zij 2 vervolgvragen. Zij had haar verbazing uitgesproken

dat er maar 1 peilbesluit in 2024 zal worden geactualiseerd. Is het beleid niet om jaarlijks 5 tot 10 peilbesluiten te actualiseren?

Zij had een vraag gesteld over de kosteneffectiviteit van de subsidies aan de agrarische sector. De achtergrond daarvan is de redenering dat bij subsidies onderscheid wordt gemaakt in subsidieverlening voor activiteiten die passen bij de primaire kerntaken en andere, meer vrijblijvende subsidies. Zij kent echter alleen de subsidies aan de agrarische sector en als er meer wordt toegekend dan zou zij meer willen weten van de effectiviteit. De beantwoording van de technische vragen geven minder specifiek antwoord op de gestelde vraag of vragen. Feitelijk wil zij weten hoeveel geld hiermee is gemoeid? En wat zijn de effecten tot nu toe van de subsidies aan de agrarische sector?

Wat betreft de begroting voldoende water, op pagina 18 staat de ambitie om in 2050 weerbaar te zijn tegen zoetwatertekorten. Zij vindt dit verbazingwekkend en er wordt erg veel tijd genomen. Graag een reactie. Op de begroting van schoon water op pagina 28 en 30 wil haar fractie benadrukken dat het echt van groot belang is om het hoge gehalte aan voedingsstoffen in het oppervlaktewater, waaronder fosfor en stikstof snel omlaag te brengen. De fractie zou graag de resultaten horen wat Rijnland op dit gebied heeft gedaan en bereikt.

De heer **Kortman** (VVD) sluit aan bij de complimenten voor de begroting. Hij vindt 15% stijging een belangrijk gegeven. Hij acht het van belang voor de inwoners, bedrijven en gebieden van Rijnland aan te geven waarom dat is, dus aandacht voor de PR. Af en toe wordt er gedaan aan PR maar bijvoorbeeld voor de piekbergering Haarlemmermeer staat het informatiebord dwars op de snelweg en niemand heeft tijd om dat te lezen. Daarom is PR van belang opdat de 15% beter aanvaardbaar is. De begroting vraagt om vaststelling en dat houdt in dat er aandacht moet zijn voor een blijvende druk op kostenbeheersing.

De heer **Van Roon** (BBB) vraagt naar het meerjarenperspectief op pagina 79; punt 8 vermeldt grotere schade door invasieve exoten en graafdiert. Er staat dat hiervoor 0,8 miljoen euro begroot wordt maar dat er een gerede kans is dat dit budget in 2024 niet toereikend is. Hoe zit dat met die gerede kans en wat zouden de meerkosten zijn? Mede ook omdat er staat dat schade van Amerikaanse rivierkreeften nog niet aantoonbaar voorgevallen zijn. Hij meent dat hier niemand uitgelegd hoeft te worden hoeveel schade er inmiddels al is van Amerikaanse rivierkreeften door graafschade en biodiversiteitsvernietiging et cetera. Waarom is er geen aantoonbare schade voorgevallen met de schade van rivierkreeften en wat er gaat er überhaupt gebeuren met de schade van rivierkreeften.

De **voorzitter** wil een tweede termijn voorkomen opdat ook andere agendapunten behandeld kunnen worden. De begroting zal als besprekingsstuk worden doorgeleid naar de VV waar ook vragen kunnen worden gesteld.

Portefeuillehouder **Schouffoer** zal de VV op 6 maart 2024 informeren over de doelen van de Kader Richtlijn Water. Dat gebeurt op basis van een evaluatie en dat vormt de basis voor een eventuele aanpassing in de begroting van 2024 en eventueel ook richting de begroting voor 2025.

In de beantwoording van technische vragen over PFAS wordt vermeld dat door andere handelingskaders er nu duidelijkheid is wat wel en niet mag met bagger. Grondverwerkers accepteren weer PFAS-houdende grond en dat maakt het goedkoper dan wanneer ze deze niet zouden accepteren en daarom is er begrotingstechnisch een voordeel.

Wat betreft de subsidie natuur en oevers in relatie tot het Landbouwportaal is het niet nodig om geld van het een naar het ander over te hevelen. Iedereen kan gebruik maken van de subsidie natuurvriendelijke oevers en deze maatregel wordt ook door landbouwcoaches naar voren gebracht bij deelnemende agrariërs.

Wat betreft de schade waar de heer Van Roon naar vroeg zegt hij dat in de risicoparagraaf ook de mogelijke graafschade van bevers en dassen aan dijken in eigendom of beheer van Rijnland staat vermeld. Er is nog geen aanzienlijke schade aan de waterkeringen geconstateerd en zo moet dit ook gelezen worden.

Portefeuillehouder **Straathof** heeft vragen gehoord over stedelijk water en de ambitie om dit weer terug te brengen naar de betreffende steden. De vraag is prematuur maar begrijpelijk; de onderhandelingen worden nog gestart. Het woord bruidsschat zou kunnen suggereren dat Rijnland heel wat gaat brengen maar aangezien de onderhandelingen nog moeten beginnen wil hij de vraag beschouwen als zorg en een wens om succes bij die onderhandelingen.

De ambitie in het coalitieakkoord is het baggeren van overige watergangen zoals de boerensloten. Het wordt een hele klus om dit te doen en daarom neigt de datum naar achteren te gaan. Rijnland zal stuiten op veel weerstand van de ingelanden en er moet een sterk team staan om dit voor te bereiden. De werving van een kwartiermaker ten behoeve van de voorbereiding is gaande. Rijnland wil het liefst beleid ontwikkelen hoe dit

met de wortel kan worden gedaan in plaats van met de stok omdat het een heel grote aanpak is en er heel veel van deze watergangen zijn. Pilots moeten boeren enthousiasmeren om dit werk ook te doen. Het is veel te lang niet gebeurd en in de vorige periode in de midterm review eigenlijk gesneuveld omdat men het ook toen ingewikkeld vond. De geldelijke reservering hiervoor is destijds ook teruggevloeid.

Er is ook belangstelling voor de PPLG's dat het voertuig is voor de verbouwing van Nederland en een plek moet krijgen. Rijnland is gestart in verschillende kleine gebieden. Daarin is de kramp te zien van verschillende provincies; ze zijn ambtelijk matig opgetuigd om dit allemaal te gaan doen en er is een neiging om alles bij Rijnland neer te leggen wanneer het over water gaat. Dat is in dit opzicht niet altijd reëel en er wordt op dit moment gediscussieerd, terwijl het beschikbare geld wat datum betreft naar achteren dreigt te gaan. Mensen in de buitengebieden willen best wel meedenken maar als het geld zover naar achteren gaat dan is het niet uit te sluiten dat de energie om dit op te pakken onder druk komt te staan. Het ministerie van L&V toetst nu de plannen van de provincies die zij op hoofdlijnen hebben gemaakt en het daadwerkelijk benodigde geld komt van een ander departement. Dat maakt het best ingewikkeld. Dat is ook het antwoord aan de heer Burger die vraagt hoe groot die bruidsschat is.

De heer Burger heeft ook diezelfde zorg over de overige watergangen en waarom is dit – zo lang – niet gebeurd? Kennelijk was dit in vorige bestuursperiodes ook ingewikkeld en heeft bij de afweging om het vooral niet te doen meegewogen dat men het systeem, hydraulisch gezien, nog op orde vond, maar de KRW geeft nu extra redenen om op diepte te komen omdat immers een ondiepe watergang eerder opwarmt en later pas op orde kan komen. Dat betekent dat er eigenlijk alleen maar motieven bijkomen om het nu te doen.

De heer Minnee wordt gewezen op het inwerkprogramma gedurende de afgelopen 100 dagen waarin innovatieve zaken aan bod zijn gekomen. Korthedshalve wijst hij op een tool die de assets bewaakt. Aan de hand van monitoring, bijvoorbeeld bij de gemalen, kan op afstand gezien worden waar de storingen optreden, van welke aard de storingen zijn en of dat een vervroegde renovatie oplevert vervangen moet worden. Een andere innovatie is het slim malen, mits dit kan vanwege de waterval, wordt stroom gebruikt in de goedkope uren. En tot slot wil hij nog het innovatief aanbesteden noemen. Rijnland heeft het lef om meer vertrouwen te hebben aan de voorkant en de marktpartijen uit te dagen.

Er is maar 1 peilbesluit te nemen in antwoord op mevrouw Van Zantvoort. Er is geen aanleiding om meer dan 1 peilbesluit te herzien. Jammer, want peilen zijn het werk van Rijnland en ze bepalen in belangrijke mate om als bewoner, boer of recreant actief te zijn. Mocht op enig moment een gebied aangepakt worden waaruit keuzes uit voortkomen dan kan dat aantal zomaar weer oplopen.

Wat betreft de verbazing dat in 2050 het zoetwaterprobleem op orde komt zegt hij dat veel partijen nodig zijn om dit goed te regelen. De ogen zijn ook gericht op de nieuw te starten Deltacommissaris. En tot die tijd gebeuren er bij Rijnland en de waterburen heel goede dingen zoals de KWA die verder wordt geoptimaliseerd en het aanspreken van gebruikers dat zoetwater ook zuiniger kan worden gebruikt.

Hij begrijpt van de heer Kortman dat de informatieborden langs de A44 in de berm moeten worden geplaatst. Als hij met Rijkswaterstaat spreekt over het gedrag bij de sluis, dan zal hij dit ter sprake brengen.

Portefeuillehouder **De Vries** antwoordt op de vraag over de zorg voor de komende generatie en de kapitaallasten. Hij deelt die zorg met de heer Buskermolen en daarom is de maatregel 15% lastenverzwaring voorgesteld. Pagina 74 geeft daarbij ook aan dat het geld dat wordt opgehaald niet allemaal wordt besteed maar ook toevloeit aan de reserves. Dit wordt toegepast om het weerstandsvermogen van de organisatie te kunnen verhogen en in de toekomst een volgend bestuur de ruimte te geven uit deze reserves te kunnen putten en de toekomstige heffing te beheersen. Daarom is het deze generatie die daaraan bijdraagt.

Voorts spreekt hij dank uit voor de complimenten die gegeven zijn voor de nota.

In de begroting zit de uitdaging die de organisatie met de VV en met D&H wil aangaan. Maar het is ook de uitdaging die D&H met de organisatie wil aangaan. Eigenlijk zegt de organisatie tegen D&H dat zij het willen doen voor 10-10-8-8. En zoals gezegd gaan grote delen van die 15% in de reserves zitten om het weerstandvermogen op peil te houden, aan de norm van 300% schuldenlast te voldoen en de kapitaallasten niet uit de hand te laten lopen. Dat zijn de ingrediënten waar iedereen voor staat. Het is bemoedigend dat de organisatie dat ook zo voelt en gezegd heeft af te willen schalen en niet alles te honoreren. Dat is ook het antwoord op de vraag van de heer Kortman; het kostenbewustzijn in de bestedingen die worden gedaan moet hoog zijn. In de voorbereiding van deze begroting heeft hij beleefd dat ook de organisatie er zo in zit. Er wordt zeker nagedacht om dit te communiceren en uit te dragen. Een uitleg bij de heffingsnota waarom die lastenstijging van 15% noodzakelijk is, wordt voorbereid.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) heeft nog twee vragen die onbeantwoord zijn; dat gaat om de subsidies aan de agrarische sector en de effectiviteit van de inspanning op het gebied van waterkwaliteit. Krijgt zij hier schriftelijk antwoord op?

De **voorzitter** denkt dat dit het geval is en mocht dat niet zo zijn dan kunnen de vragen in de VV gesteld worden. Die gelegenheid is er omdat de begroting wordt doorgeleid naar de VV als besprekstuk.

3.4 Kredietvoorstellen bij de Programmabegroting 2024

Voorgesteld VV-besluit:

1. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 12.300.000 voor cluster Dirk II
2. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 4.900.000 voor het verbeteren van de doorstroming van het voormalig sluizencomplex Halfweg.
3. Voor herstel luchtmenginstallatie Nieuwe Meer:
 1. defecten aan de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer te herstellen;
 2. de diepteligging van de luchtmenginstallatie aan te passen;
 3. een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 550.000.
4. Voor de renovatie van zuiveringskring Gouda een voorbereidingskrediet van € 5.100.000 beschikbaar te stellen.
5. Voor het realiseren van het afvalwatertransportsysteem voor het transport van afvalwater vanuit Leimuiden naar awzi Nieuwe Wetering en het aansluitend amoveren van awzi Leimuiden een uitvoeringskrediet van € 9.350.000 beschikbaar te stellen.
6. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 800.000 voor het vervangen van de elektrische installatie op awzi Katwijk.
7. Een uitvoeringskrediet van € 500.000 beschikbaar te stellen voor het op orde brengen van de E-installatie van AWZI Leiden ZW, middels het vervangen van hoofdverdelers 1.
8. Een aanvullend voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 2,5 mln. voor de vervanging van de bestaande persleidingen van Hoofddorp naar awzi Zwanenburg.
9. Nieuwe bronnen aan te leggen ten behoeve van de klimaatbeheersing in het hoofdkantoor en hiervoor een uitvoeringskrediet van € 700.000 ter beschikking te stellen.

De **voorzitter** stelt aan de orde de kredietvoorstellen bij de Programmabegroting 2024. In deze commissie worden de besluitpunten 2 en 3 besproken en die gaan over het sluizencomplex in Halfweg en herstel van de luchtmenginstallatie in De Nieuwe Meer.

De heer **Burger** (CDA) geeft zijn akkoord op de voorstellen. Zijn vraag is nog hoeveel spreektijd wordt gereserveerd bij de algemene beschouwingen over de begroting.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) meent dat het niet altijd duidelijk is wat de status is en wat er aan de commissie gevraagd wordt. Bij een aantal kredieten wordt gesproken over extra krediet of aanvullend krediet en het is haar niet duidelijk of het extra dan wel aanvullend is op de begroting die nu voorligt. Of is dit al verwerkt in de begroting? Zij kan het niet herleiden.

De heer **Kortman** (VVD) heeft een korte vraag over Halfweg en of het de wens is dat Amsterdam en Haarlemmermeer hieraan meebetalen. Hij mist nog een druk richting beide gemeenten om ze mee te laten doen. Voor het overige zijn de genoemde argumenten valide. Wat betreft De Nieuwe Meer maakt hij zich wel zorgen; de afgegeven garantie voor zwemwater vraagt een investering van Rijnland van 550 duizend euro om een installatie te herstellen. Vattenfall draagt daaraan slechts 15 duizend euro per jaar bij. Zijn vraag is dan ook of er geen andere, goedkopere oplossing is? Hij denkt dan aan Vlietland waar geen storing is in de installatie. Wat hem betreft kan dan de bijdrage van Vattenfall achterwege blijven.

Portefeuillehouder **De Vries** meent dat de vragen van mevrouw Van Zantvoort schriftelijk zijn gesteld en daarop is ook schriftelijk geantwoord. De aanvullende kredieten die hier zijn voorgelegd zijn opgenomen in de

begroting en deze zijn terug te vinden bij Programma's en onderdelen in het begrotingsboekje. Aanvullend betekent het dat het bedrag extra nodig is om het resultaat te behalen, maar wel is opgenomen in de begroting.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) vraagt of het dan een idee is om een voorstel te voorzien van de pagina in het begrotingsboekje waar het opgenomen is in de begroting.

De heer **De Vries** doet de toezegging om dit in de toekomst te verduidelijken.

Portefeuillehouder **Schouffoer** licht toe dat de vraag van de heer Kortman een technische vraag lijkt. Hierachter zit een hoge mate van techniek; de afweging is al eerder gemaakt en natuurlijk gaat Rijnland voor de meest effectieve maatregel. En dit is de meest effectieve maatregel op deze plek.

Portefeuillehouder **Straathof** heeft in 2014 namens het toenmalig College zijn handtekening gezet in Amsterdam en met de gemeente Amsterdam. Dat ging om een verdeling van de kosten die toen waren begroot. Er lag een conceptplan hoe het complex er na herstel zou uitzien en de welstandscommissie vond dat onvoldoende ambitieus vandaar dat het vandaag nog op de agenda staat. Het feit dat het nu alsnog moet worden hersteld met daarop van invloed de gestegen bouwkosten, de inflatie en de nog verder afgetakelde conditie maakt dat hij het voornemen heeft om bij respectievelijk Amsterdam als partner maar ook de gemeente Haarlemmermeer als rechtsopvolger van Haarlemmerliede het gesprek aan te gaan. In het College wil hij nog bespreken of het strategisch slim is om dat te doen omdat met de gemeente Haarlemmermeer heel veel andere zaken te doen zijn. De juridische grond ontbreekt en het gaat dan om een moreel appèl op deze overheden om de fors uitdijende kosten te kunnen verdelen. Het is niet de ambitie van Rijnland om monumenten in de staat te houden waarin ze dienen te worden gehouden. Er is een uitspraak geweest dat dit wel aan Rijnland is en dus wordt dit uitgevoerd. Maar zelfs met het krediet dat nu voorligt kan het zijn dat verderop in deze bestuursperiode onder de waterlijn ook nog verstandige dingen te doen zijn die het herstel moeten bestendigen.

De **voorzitter** antwoordt de heer Burger dat er 3 minuten spreektijd per fractie wordt gereserveerd. Hij constateert dat betreffende beslispunten 2 en 3 dit stuk als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

3.5 Actualisatie Beleidsregel PFAS in waterbodems

Voorgesteld VV-besluit:

1. De 'Beleidsregel PFAS in waterbodems (Rijnland 2018)' in te trekken;
2. Voortaan het landelijk Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie te hanteren.

De **voorzitter** stelt aan de orde de actualisatie van de beleidsregel PFAS en daarvoor in de plaats de landelijke beleidslijn te hanteren.

Mevrouw **Mols** (PvdD) deelt mee dat haar fractie het zorgelijk vindt dat de normen hiermee worden verruimd. De normen zijn normaliter gebaseerd op ecologische risico's en gezondheidsrisico's. Dat gebeurt niet bij PFAS zoals ook is vernomen van de hoogheemraad. De versoepeling is puur op basis van economisch belang, terwijl bekend is dat deze niveaus eigenlijk niet goed zijn voor de volksgezondheid. Zij vindt dit een zorgelijke keuze en dat is de reden waarom zij verzoekt om extra toelichting op dit punt.

De heer **Stuurman** (AWP) deelt mee dat zijn fractie het verstandig vindt om aan te sluiten op een algemeen handelingskader. Hij heeft daarbij 2 vragen; dat handelingskader is in 2021 eigenlijk al vastgesteld of ter beschikking gesteld en wordt nu pas bij Rijnland van toepassing verklaard. Daar zit een behoorlijke tijd tussen en waarom heeft dit zo lang geduurd? Zijn tweede vraag gaat over verwarring die kan ontstaan als er verschillende kaders zijn. Dat wordt ook benoemd in de nota. Zijn vraag is of dit zich ook heeft voorgedaan in de afgelopen twee jaren. Zijn er issues geweest of zijn er mogelijk nog lopende issues op dat punt?

Portefeuillehouder **Schouffoer** licht toe dat de insteek is geweest dat er duidelijkheid en helderheid is voor alle partijen, zoals de aannemers. Reden waarom een intrekingsdatum toegevoegd is. Het antwoord of hierover zich issues hebben voorgedaan wil hij graag schriftelijk geven. In antwoord op mevrouw Mols legt hij uit dat Rijnland, maar ook andere waterschappen, op enig moment zijn overvallen door de kwestie en uit voorzorg zijn

strengere normen afgegeven. Dit heeft geleid tot het stilleggen van allerlei projecten. Hij neemt kennis van de uitgesproken zorg maar bestrijdt dat Rijnland verantwoordelijk is voor allerlei gezondheidseffecten. Rijnland kijkt, vanuit haar taak, naar de effecten die PFAS kan hebben op water en de waterkwaliteit en het leven in het water. PFAS en PFOS wil niemand in het water hebben en als Rijnland ze eruit haalt dan is het hopen op een goede verwerking door de grondverwerkers en over die norm beslist het Rijk.

De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen meer zijn. Hij vraagt de commissie hoe dit stuk door te geleiden naar de VV.

Mevrouw **Mols** (PvdD) meent dat dit als bespreekstuk moet worden doorgeleid naar de VV.

De **voorzitter** concludeert dat dit als bespreekstuk naar VV gaat.

3.6 Samenvoegen clusterkredieten watergebiedsplannen

Voorgesteld VV-besluit:

1. Samen te voegen de twee clusterkredieten voor de watergebiedsplannen in één clusterkrediet.

De **voorzitter** stelt aan de orde het samenvoegen van clusterkredieten.

De heer **Stuurman** (AWP) refereert aan de stelling dat de kosten voor planvorming niet hoeven te worden gemaakt. Hij ziet dat de voorgenomen kosten worden toegevoegd aan de risicoreservering. Waarom wordt die keuze gemaakt en komt het bedrag niet vrij als mogelijke bezuiniging?

Portefeuillehouder **Straathof** heeft de informatie niet paraat en hij verzoekt de heer Stuurman mee te bewegen om het antwoord na te leveren.

Portefeuillehouder **De Vries** sluit aan bij de optie om deze vraag schriftelijk te beantwoorden voorafgaand aan de VV.

De heer **Stuurman** (AWP) vindt dit prima.

De **voorzitter** concludeert dat er verder geen vragen zijn en dit stuk als hamerstuk naar de VV kan worden doorgeleid.

4. **SCHRIFTELIJKE MEDEDELINGEN**

De **voorzitter** stelt de schriftelijke mededelingen aan de orde.

4.1. **VV TKN-memo Evaluatie Landbouwportaal 2022-2023 (met presentatie)**

De **voorzitter** memoreert de eerdere afspraak over het toezenden van de presentatie. Naar aanleiding daarvan kunnen schriftelijke vragen ingediend worden. Het onderwerp zal desgewenst worden behandeld in de eerstvolgende commissievergadering op 14 februari 2024.

4.2. **VV TKN-memo Actualisatie nota Peilbeheer**

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan bespreking van dit TKN-memo.

4.3 **VV TKN-memo Bijdrage peilbeheer en grondwater aan zoetwaterbeschikbaarheid (met presentatie)**

De **voorzitter** memoreert de eerdere afspraak over het toezenden van de presentatie. Naar aanleiding daarvan kunnen schriftelijke vragen ingediend worden. Het onderwerp zal desgewenst behandeld worden in de eerstvolgende commissievergadering op 14 februari 2024.

5. Notulen van de commissievergadering VW&W d.d. 13 september 2023/ Toezeggingenlijst

De **voorzitter** vraagt of er opmerkingen zijn naar aanleiding van het verslag waarbij hij opmerkt dat deze van tevoren al kunnen worden doorgegeven via e-mail aan Bestuursondersteuning.

De heer **Krantz** (Natuur) meldt een ontbrekende voorletter in het verslag; D. Krantz moet zijn D.J. Krantz.

De **voorzitter** antwoordt dat dit gewijzigd zal worden. Hij vraagt voorts of de lijst met toezeggingen kan worden vastgesteld.

Mevrouw **Van Zantvoort** (PvdA) wil hoogheemraad Straathof vragen naar een termijn waarop hij kan terugkomen op de contouren van een toekomstige drinkwatervoorziening omdat vermeld wordt 'na de zomer'. Voorts is door de kanobond een brief gestuurd aan hoogheemraad Schouffoer. Hij heeft in de vergadering van 13 september toegezegd dat het antwoord op die brief aan de VV-leden zou worden gezonden maar die toezegging mist in de toezeggingenlijst. Zij neemt aan dat de heer Schouffoer die brief zo snel mogelijk aan de VV zal toesturen. Zelf heeft zij inmiddels het antwoord onderhands verkregen waarin verwezen wordt naar diverse processen bij Rijnland en hen zal bellen indien er een relevant issue kan zijn voor de kanobond. De kanobond zou het echter op prijs stellen om te vernemen met welke gebiedsprocessen Rijnland nu bezig is. En misschien kan tevens worden aangegeven op welke manier de kanobond in contact kan komen met Rijnland. Rijnland kan immer niet helemaal voorzien wanneer iets wel of niet van belang is voor de kanobond. Naar aanleiding van de discussie met de kanobond bleek dat duidelijk was dat er een knelpunt was betreffende het gemaal Palenstein en de heer Kortman heeft hierover bestuursvragen gesteld. De beantwoording was enigszins nonchalant maar onlangs is zij met de heer Kortman op bezoek geweest bij de kanovereniging en zij hebben begrepen van Rijnland dat dit maar een enkele keer voorkomt. Zij wil ervan uitgaan dat dit zo is maar indien de situatie van ophoging van het waterpeil structureel wordt en de steiger beschadigt dan kan er alsnog een probleem ontstaan.

Hoogheemraad **Straathof** antwoordt dat de toezegging over de zoetwaterwinning/ Dunea ligt op dit moment in onderzoek doordat die partij een mer laat uitvoeren en hij wacht op de resultaten hiervan. Het heeft iets meer tijd nodig dan hij destijds vermoedde. Desgevraagd antwoordt hij dat deze mer zomaar een doorlooptijd heeft van 3 maanden.

Hoogheemraad **Schouffoer** maakt excuses over de missende toezegging. Hij maakt tevens excuses indien de beantwoording op de vragen van de heer Kortman nonchalant zijn overgekomen. Hij hoort graag waar de nonchalance zit want het is niet zijn bedoeling om vragen nonchalant te beantwoorden.

Het verslag wordt vastgesteld met inachtneming van aanpassing van de voorletters van de heer Krantz.

6. RONDVRAAG

Mevrouw **Mols** (PvdD) verzoekt het College en tevens een vraag aan de andere aanwezigen of het mogelijk is de Meeslouwerplas tijdens de VV nogmaals te agenderen.

De **voorzitter** constateert dat de aanwezigen het voorstel tot bespreking in de VV steunen.

De portefeuillehouder **Shouffoer** wijst op de procedure hiervoor bij Rijnland maar het lijkt hem geen probleem.

De heer **Burger** (CDA) is hiervan geen voorstander. In drie weken tijd zal er niet veel veranderen.

De **dijkgraaf** licht toe dat er een agenda is voor de VV en volgende week zal het College kijken of dit onderwerp op die agenda past. De portefeuillehouder heeft toegezegd dat hij nog gesprekken gaat voeren en dat in samenhang met de vraag of het nuttig is om in de VV te bespreken zal het College beoordelen. Hij zal hierop, na bespreking in het College, op terugkomen.

De heer **Van Egmond** (BBB) heeft een vraag van technische aard die hij hier toch willen stellen; is er nagedacht over problemen in het buitengebied met het schonen van sloten en uitstel daarvan? Hij heeft hierover een schriftelijke vraag ingediend maar geen antwoord ontvangen.

Portefeuillehouder **Straathof** stelt dat het niet zijn portefeuille is om te handhaven maar de stelregel bij Rijnland is dat ingelanden kunnen aangeven wanneer de omstandigheden niet toereikend zijn. Dat kan door teelt of door extreme nattigheid zijn. En in goede communicatie kan altijd maatwerk worden geleverd.

De heer **Van der Vlist** (50PLUS) had bij de begrotingsbehandeling willen vragen of de commissie kan beschikken over het convenant opdat er ook iets meer inhoud is op de inschatting over de bruidsschat die gemeenten willen vragen ten opzichte van de kosten die Rijnland gemaakt heeft.

Portefeuillehouder **Straathof** antwoordt mevrouw Van Zanten dat over een paar weken een TKN-memo komt op het gebied van de zoetwatervoorziening.

De **voorzitter** deelt mee dat de heer Van der Vlist schriftelijk antwoord ontvangt op zijn vraag.

7. SLUITING

De **voorzitter** dankt iedereen voor de aanwezigheid, betrokkenheid en inbreng en sluit de vergadering.